

T.C.  
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ  
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



**YETİŞKİNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ TUTUMLARI  
VE ÖZYETERLİLİK İNANÇLARININ ALDATMAYA YÖNELİK  
TUTUMLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Arzu KARAKÖSE**

**Psikoloji Ana Bilim Dalı**

**Klinik Psikoloji Programı**

**MART, 2024**



T.C.  
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ  
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



**YETİŞKİNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ TUTUMLARI  
VE ÖZYETERLİLİK İNANÇLARININ ALDATMAYA YÖNELİK  
TUTUMLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Arzu KARAKÖSE**

**(Y2112.480030)**

**Psikoloji Ana Bilim Dalı  
Klinik Psikoloji Programı**

**Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ayça Ferda KANSU**

**MART, 2024**

## **ONAY SAYFASI**

## ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları ve Özyeterlilik İnançlarının Aldatmaya Yönelik Tutumları ile İlişkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.  
(.../.../20..)

Arzu KARAKÖSE

## ÖNSÖZ

Çalışma sürecimde akademik bilgi ve deneyimiyle bana yol gösteren tez danışmanım, kıymetli hocam Dr. Öğrt. Üyesi Ayça Ferda Kansu'ya,

Eğitim hayatım boyunca beni her daim destekleyen babam Mustafa Korkmaz ve annem Raziye Korkmaz'a,

Hayatımın her aşamasında hayal ettiğim adımları atmamda sonsuz güvenleriyle beni yüreklendiren ablam Meryem Korkmaz ve abim Ali Korkmaz'a,

Yüksek lisans sürecim boyunca her zorluğun üstesinden birlikte geldiğimiz yol arkadaşlarım Hande Çabuk Erçin ve Ezgi Şahin'e,

Güvenini ve desteğini her daim içtenlikle sunan eşim Ali Karaköse'ye

Son olarak kıymetli zamanlarını ayırarak araştırmama katkı sunan tüm katılımcılara sonsuz teşekkürler.

Mart, 2024

Arzu KARAKÖSE

# YETİŞKİNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ TUTUMLARI VE ÖZ-YETERLİLİK İNANÇLARININ ALDATMAYA YÖNELİK TUTUMLARI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

## ÖZET

Araştırmanın amacı yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ile öz yeterlilik inançlarının, aldatmaya yönelik tutumları ile ilişkisini incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında veri toplamak için kullanılacak araçlar içerisinde ilk olarak katılımcıların sosyo-demografik bilgilerini toplamak amacıyla hazırlanan demografik bilgi formu bulunmaktadır. Demografik bilgi formu yaş, cinsiyet, katılımcının hayatının çoğunluğunu geçirdiği yerin niteliği, eğitim durumu ve medeni durum bilgilerini kapsamaktadır. Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlarını ölçmek için Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, öz yeterlilik inançlarını ölçmek için Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği, aldatmaya yönelik tutumlarını ölçmek için Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçme araçları aracılığıyla 18 yaş üstü, Türkiye'nin farklı illerinde ikamet eden 288 kadın, 170 erkek katılımcıdan oluşan 458 yetişkin bireyden veriler toplanmıştır. Örneklem grubu seçilirken amaçsal örnekleme yöntemlerinden biri olan 'Ulaşılabilir (Kolayda) Örnekleme' tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmada, SPSS 27 yazılımı kullanılarak istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, ölçeklerin güvenilirlik düzeyi Cronbach Alfa katsayılarıyla değerlendirilmiş ve bu katsayıların 0.60'ın üzerinde olduğu saptanmıştır. Sonrasında, ölçeklerin normal dağılım özellikleri detaylı bir şekilde incelenerek basıklık ve çarpıklık katsayıları değerlendirilmiştir. Ölçekler arasındaki ilişki düzeyi ve yönü, Pearson Korelasyon yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca, ölçeklerin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla Bağımsız Gruplar t-testi ve ANOVA testleri uygulanmıştır. Yordayıcılık analizi için Hiyerarşik Regresyon

Analizi tercih edilmiştir. Tüm bu istatistiksel analizler, %95 güven aralığında yapılmış olup, p değeri 0.05 anlam düzeyi esas alınmıştır.

Araştırmanın sonucunda Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Tutum Ölçeği ( $r=.14$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyon bulunmuştur. Katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça öz yeterlilik inançları da artmaktadır. Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ( $r=-.13$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır. Katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutumları azalmaktadır. Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ( $r=-.22$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır. Katılımcıların öz-yeterlilik inançları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutumları azalmaktadır. Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği Toplam Skorları katılımcıların yaşlarına, cinsiyetlerine, hayatlarının çoğunluğunu geçirdikleri yere ve eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır. Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Skorları katılımcıların yaşlarına, cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır. Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde öz yeterlilik ve toplumsal cinsiyet rollerinin aldatmaya yönelik tutumu yordadığı tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Öz-Yeterlilik, Aldatma.



**EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ADULTS' SOCIAL  
GENDER ROLE ATTITUDES AND SELF-EFFICACY BELIEFS AND  
THEIR ATTITUDES TOWARD INFIDELITY**

**ABSTRACT**

The aim of the research is to examine the relationship between adults' attitudes towards gender roles and their self-efficacy beliefs with their attitudes towards infidelity. Quantitative research method was used in the study. Among the tools to collect data in the scope of the research, the first one is the demographic information form prepared to collect participants' socio-demographic information. The demographic information form covers age, gender, the nature of the place where the participant spent the majority of their life, educational status, and marital status information. The Gender Role Attitudes Scale was used to measure participants' attitudes towards gender, the General Self-Efficacy Scale was used to measure self-efficacy beliefs, and the Attitudes towards Infidelity Scale was used to measure attitudes towards infidelity. Data were collected from 458 adult individuals, consisting of 288 women and 170 men aged 18 and over residing in different cities of Turkey, using the measurement tools. The purposive sampling technique called 'Accessible (Convenient) Sampling' was used in selecting the sample group. In this research, statistical analyzes were performed using SPSS 27 software. Firstly, the reliability level of the scales was evaluated with Cronbach's Alpha coefficients, and it was determined that these coefficients were above 0.60. Then, the normal distribution properties of the scales were examined in detail, and the kurtosis and skewness coefficients were evaluated. The level and direction of the relationship between the scales were examined using the Pearson Correlation method. In addition, Independent Samples t-test and ANOVA tests were applied to understand whether the scales differed according to demographic variables. Hierarchical Regression Analysis was preferred for predictive analysis. All these statistical analyzes were conducted with a

95% confidence interval, and the significance level was based on a p-value of 0.05. As a result of the research, a low-level positive correlation was found between the General Self-Efficacy Scale and the Gender Role Attitudes Scale ( $r=.14$ ,  $p<0.01$ ). As participants' egalitarian gender role attitudes increase, their self-efficacy beliefs also increase. A low-level negative correlation was found between the Attitudes towards Infidelity Scale and the Gender Role Attitudes Scale ( $r=-.13$ ,  $p<0.01$ ). As participants' egalitarian gender role attitudes increase, their accepting attitudes towards infidelity decrease. A low-level negative correlation was found between the Attitudes towards Infidelity Scale and the General Self-Efficacy Scale ( $r=-.22$ ,  $p<0.01$ ). As participants' self-efficacy beliefs increase, their accepting attitudes towards infidelity decrease. Total Scores of the Gender Role Attitudes Scale vary according to participants' ages, genders, places where they spend the majority of their lives, and educational statuses. Total Scores of the Attitudes towards Infidelity Scale vary according to participants' ages and genders. When the findings of the study are examined, it is determined that self-efficacy and gender roles predict attitudes towards infidelity.

**Keywords:** Gender, Gender Role, Self-Efficacy, Deception.

## İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	i
ONUR SÖZÜ .....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT .....	vi
İÇİNDEKİLER .....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xii
<b>I. GİRİŞ.....</b>	<b>1</b>
A. Çalışmanın Amacı .....	2
B. Çalışmanın Önemi .....	2
C. Çalışmanın Varsayımları .....	3
D. Çalışmanın Sınırlılıkları .....	4
E. Çalışmanın Hipotezleri .....	4
<b>II. KURAMSAL BAKIŞ VE KAVRAMLAR .....</b>	<b>5</b>
A. Cinsiyet Kavramı.....	5
1.Cinsiyet Kavramı Tanımları.....	5
2. Cinsel Kimlik Kavramı .....	6
B. Toplumsal Cinsiyet Kavramı.....	6
1.Toplumsal Cinsiyet Kavramı Tanımları .....	6
2. Toplumsal Cinsiyet Kavramına Kuramsal Bakış.....	8
3.Toplumsal Cinsiyet Kavramı Kalıp Yargıları .....	10
C. Öz-Yeterlilik Kavramı.....	11
1. Öz-Yeterlilik Kavramı Tanımları.....	11
2. Öz-Yeterlilik Kavramına Kuramsal Bakış .....	12
D. Aldatma Kavramı .....	17
1. Aldatma Kavramı Tanımları .....	17

2. Aldatma Türleri.....	18
3. Aldatma Nedenleri .....	20
4. Aldatma Kavramına Kuramsal Bakış.....	23
<b>III. YÖNTEM.....</b>	<b>29</b>
A. Araştırmanın Yöntemi.....	29
B. Evren ve Örneklem.....	29
C. Veri Toplama Araçları.....	29
1. Demografik Bilgi Formu.....	30
2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği.....	30
3. Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği .....	30
4. Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği.....	31
D. Verilerin Analizi.....	31
<b>IV. BULGULAR.....</b>	<b>32</b>
A. Bulguların Sunumu .....	32
1. Korelasyon Analizi Bulguları .....	33
2. Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları.....	33
3. Karşılaştırma Analizi Bulguları .....	34
<b>V.TARTIŞMA .....</b>	<b>39</b>
A. “H1:Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve öz yeterlilik inancı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.” Hipotezine İlişkin Bulgular.....	39
B. “H2:Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	40
C. “H3: Öz yeterlilik inancı ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	40
D. “H4: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	41
E. “H5: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular.....	42
F. “H6: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları hayatlarının çoğunu geçirdiği yere göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular.....	43
G. “H7: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	43

H. “H8: Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	44
I. “H9: Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	45
J. “H10: Yetişkinlerin öz yeterlilik inançları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular .....	46
K. Araştırma Hipotezleri Dışındaki Bulgular .....	47
<b>VI. SONUÇ VE ÖNERİLER .....</b>	<b>50</b>
A. Sonuçlar.....	50
B. Öneriler.....	51
<b>EKLER.....</b>	<b>70</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>76</b>

## KISALTMALAR LİSTESİ

<b>TDK</b>	: Türk Dil Kurumu
<b>Akt.</b>	: Aktaran
<b>n</b>	: Katılımcı sayısı
<b>p</b>	: Anlamlılık düzeyi
<b>r</b>	: Korelasyon katsayısı değeri
<b>et. al.</b>	: Et alia
<b>vd.</b>	: Ve diğerleri

## ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Betimsel İstatistiklerin ve Basıklık, Çarpıklık, Cronbach Alpha Katsayılarının İncelenmesine Ait Bulgular.....	32
Çizelge 2: Katılımcılara Ait Demografik Bilgilerin Dağılımı .....	32
Çizelge 3: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Arasındaki İlişki .....	33
Çizelge 4: Öz Yeterlilik ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Aldatmaya Yönelik Tutumu Yordamasına İlişkin Bulgular .....	33
Çizelge 5: Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması .	34
Çizelge 6: Yaş'a Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması .....	35
Çizelge 7: Eğitim Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması .....	36
Çizelge 8: Medeni Duruma Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması .	36
Çizelge 9: Hayatının Çoğunun Geçtiği Yere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması .....	37
Çizelge 10: Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Öz Yeterlilik Düzeylerine Göre Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	37

## I. GİRİŞ

Arkadaşlık, aşk ve evlilik gibi yakın ilişkiler, insanların yaşamlarında büyük bir öneme sahiptir (Kantarıcı, 2009). Romantik ilişkiler, belirli norm ve beklentileri içerir ve ilişkide doğru veya yanlış olarak kabul edilen davranışlar büyük ölçüde bu standartlar tarafından belirlenir. Boşanma veya ayrılık genellikle bu normların ihlal edilmesinden kaynaklanır (Çelikadam, 2018). Aldatma eylemi de partnerler arasında uzlaşılan normların ihlal edilmesine örnek teşkil eden önemli bir olgu olarak karşımıza çıkar. Blow ve Harnett'a göre aldatma kavramı kişinin birincil ilişkide olduğu partneriyle sadık kalmak sözü çerçevesinde uzlaştığı kurallar ve değerlere aykırı olacak biçimde bir başkasıyla/başkalarıyla kurduğu romantik, duygusal ya da cinsel yakınlığı kapsayan ilişki olarak tanımlanabilir (Blow ve Harnett, 2005).

Bireylerin aldatma eğilimlerini ve aldatmaya ilişkin tutumlarını belirleyen çok sayıda etmen bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, rollere ilişkin beklentiler insanların aldatma konusundaki tutumlarını belirleyen önemli bir faktördür. Geleneksel toplumlarda, erkeklerin cinsel ilişkilerde daha fazla özgürlüğe sahip olduğu gözlenmektedir (Smith, 2010). Geleneksel olarak, erkeklerin cinsel özgürlüklerinin daha fazla olduğu toplumlarda, aldatma eğilimlerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, erkeklerin aldatma davranışlarını meşrulaştıran bir kültürel ortamda yetişmelerinden kaynaklanabilir (Jones and Martinez, 2017).

Aldatma eğilimleri ile genel öz yeterlilik arasındaki ilişki karmaşık ve önemlidir. Öz yeterlilik kişinin karşı karşıya olduğu zorlu durumların üstesinden gelip gelemeyeceğine ilişkin kendi gücüne, yetilerine olan inancı ve yargısı olarak tanımlanabilir (Senemoğlu, 2015). Araştırmalar, genellikle öz yeterliliğin yüksek olduğu bireylerin ilişkisel güvenlerinin ve bağlılıklarının da yüksek olduğunu göstermektedir (Rodriguez and Ortega, 2018). Bununla birlikte, toplumsal normlar ve bireyin yaşadığı kültürel ortam da bu ilişkiyi etkileyebilir. Örneğin, bir bireyin toplumsal cinsiyet rollerine uygun davranma baskısı altında olması, öz yeterlilik algısını ve aldatmaya yönelik tutumlarını etkileyebilir (Campbell et al., 2016).



Çeşitli araştırmalar, öz yeterlilik ile aldatmaya yönelik tutum arasında karmaşık bir ilişki olduğunu göstermektedir. Brown ve ekibinin (2005) çalışması, yüksek öz yeterliliğe sahip bireylerin, aldatma ile ilgili etik dışı davranışları daha az kabul etme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, öz yeterlilik duygusunun etik değerlere bağlılığı artırabileceğini öne sürmektedir. Ancak, bu ilişki tek yönlü değildir. Carlson ve ekibinin (2017) çalışması ise, aşırı öz yeterliliğe sahip bireylerin, etik dışı davranışları meşrulaştırma ve aldatma ile ilgili normları daha az takip etme eğiliminde olduğunu bulmuştur. Bu bulgular, aşırı öz yeterliliğin, aldatmaya yönelik tutumu olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bahsi geçen araştırmalarda, belirtilen aldatma tanımı, etik dışı davranışlarda bulunma, hileli davranış anlamları üzerinden incelenmektedir. Bu yönüyle bu araştırmanın konusu olan partner ilişkisindeki aldatma kavramından farklıdır. Ancak sonuçlarının bu araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği düşünülebilir. Bunun yanında alanyazında öz-yeterlilik ve partner aldatmasına yönelik tutum arasındaki ilişkiyi inceleyen farklı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle araştırmanın güncel verileriyle literatüre önemli bir katkı sunduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, aldatmaya yönelik tutumları etkileyen faktörler arasındaki karmaşık ilişkilerin anlaşılması, insan ilişkilerinin derinlemesine incelenmesini gerektirir. Toplumsal cinsiyet rolleri, öz-yeterlilik algısı ve kültürel normlar gibi çeşitli faktörlerin aldatmaya ilişkin tutumlarla ilişkisini ortaya koyan multidisipliner yaklaşımlı çalışmaların ilişki dinamiklerini anlamaya katkı sunacak önemli çalışmalar olduğu düşünülmektedir.

## **A. Çalışmanın Amacı**

Araştırmanın amacı yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ile öz yeterlilik inançlarının aldatmaya yönelik tutumları ile ilişkisinin incelenmesidir.

## **B. Çalışmanın Önemi**

Romantik bir ilişki içerisinde bulunan partnerler çoğunlukla bağlılık ve sadakat değerleri üzerinde uzlaşarak, mutlu bir birliktelik temenni ederler. Ancak zaman zaman, partnerlerden birinin ya da her ikisinin gerçekleştirdiği aldatma eylemi kurulan bu bağlılığın sekteye uğramasına ya da sonlanmasına yol açabilir.

Alanyazın incelendiğinde yapılan bazı arařtırmalardan elde edilen veriler ařaęılık olma dūřuncesinden kaynaklanan űstűnlűk çabalarının fazla olduęu kiřilerin, kendilerini partnerlerini aldatmaya daha yatkın olarak deęerlendiren kiřiler olduęunu gűstermektedir (Turanlı ve Fidan, 2022), (Sprecher, 1998). Ancak űz yeterlilik ve aldatmaya yűnelik tutum arasındaki iliřkinin incelendięi bir çalıřmaya rastlanmamıřtır. Aldatma kavramının çoęunlukla aldatmaya yűnelik niyet ve aldatma eęilimi baęlamında ele alındıęı, űz yeterlilik kavramının da çoęunlukla kariyer danıřmanlıęı ve űrgűtsel psikoloji baęlamında deęerlendirilebilecek bir gűreve bir mesleęe űzgűl űz yeterlilik çerçevesinde ele alındıęı gűzlenmiřtir. Arařtırmada spesifik bir alandaki űz yeterlilięi űlmek yerine, her alanda kullanılabilen, kiřinin kendisiyle ilgili genel űz yeterlilik inancını űlmeye aracılık eden Genel űzyeterlilik űleęinin kullanılmasının bu sebeple űnem arz ettięi dűřűnűlmektedir.

Toplumda birçok deęere iliřkin bakıř açımızı belirleyen unsurlardan biri de benimsedięimiz toplumsal cinsiyet rolűdűr. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumuyla ilgili olan çalıřmaların űrneklemine çoęunluęunu kadınların oluřturduęu, her iki cinsiyetin de dahil olduęu arařtırmaların daha kısıtlı olduęu gűzlenmiřtir. Bu alıřma űlmeyi amaçladıęı alt boyutlardan bir tanesi olan, űz-yeterlilik inancı ve toplumsal cinsiyet rolű tutumu arasındaki iliřkiyi, her iki cinsiyet űzerinden incelemeyi hedeflemektedir. Bu yűnűyle literatűre yeni bir perspektifle katkı sunacaęı dűřűnűlmektedir.

Bu bilgilerin yanı sıra Aldatmaya Yűnelik Tutum űleęinde yeni bir arařtırma konusu olan sanal aldatmaya yűnelik tutumla ilgili veri toplamaya olanak saęlayacak ifadelerin de yer almasıyla űleęin kullanımının ve űz yeterlilik inancı, toplumsal cinsiyet rolű tutumuyla iliřkisinin arařtırılmasının literatűre gűncel verilerle deęerli bir katkı sunacaęı dűřűnűlmektedir.

Alanda alıřan profesyonellere, aile danıřmanlıęı ve ruh saęlıęı alanında çalıřan uzmanlara terapűtik műdahaleler ve psiko-eęitim çalıřmalarında, argűmanları ve bulgularıyla çalıřmanın yol gűsterici nitelikler tařıdıęı dűřűnűlmektedir.

### **C. Çalışmanın Varsayımları**

Araştırmanın verileri, katılımcılara ‘Google Formlar’ uygulaması űzerinden dűzenlenen çevrim içi anketler yoluyla elde edilmiştir. Katılımcıların soruları

içtenlikle, dürüst olarak cevapladıkları varsayılmıştır. Yetişkinlerden oluşan örneklemin evreni temsil ettiği kabul edilmiştir.

#### **D. Çalışmanın Sınırlılıkları**

Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin farklı illerinden katılan 18 yaş üzeri 458 yetişkin bireyle ve çalışma kapsamında incelenen değişkenlerin ölçümü araştırmada kullanılan ölçme araçlarındaki sorular ile sınırlıdır.

#### **E. Çalışmanın Hipotezleri**

**H1:**Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve öz yeterlilik inancı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.

**H2:**Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.

**H3:**Öz yeterlilik inancı ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.

**H4:** Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.

**H5:** Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

**H6:** Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları hayatlarının çoğunu geçirdiği yere göre farklılaşmaktadır.

**H7:** Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

**H8:** Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.

**H9:** Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

**H10:** Yetişkinlerin öz yeterlilik inançları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

## II. KURAMSAL BAKIŞ VE KAVRAMLAR

### A. Cinsiyet Kavramı

#### 1.Cinsiyet Kavramı Tanımları

İnsanların erkek veya kadın cinsiyetiyle tanımlanmaları, henüz dünyaya gelmeden önce, sahip oldukları üreme organlarının bilinmesiyle başlar (Altın, 2014). Modern dünyada toplumların çoğunda vajina ile doğan bireyler ‘dişi’, bir penise sahip olarak doğan bireyler ‘erkek ‘ olarak nitelendirilir. Cinsiyet sınıflandırması doğan bireyin anatomik yapısındaki donanıma göre ifade edilir (Şah, 2016). Cinsiyet farklılığında vurgulanan daha çok kadınların ve erkeklerin bedensel, duygusal ve hormonal farklılıklarıdır (Kara ve Serpen, 2023).

İnsan cinsiyetine ilişkin konuların incelenmesinde, cinsiyet terimi genellikle üreme organlarına ve kromozom tamamlayıcılarından kaynaklanan fonksiyonlara göre sınıflandırma olarak kullanılmaktadır (genellikle dişi için XX ve erkek için XY) (Mazure, 2021). Oxford İngilizce Sözlüğü’ne göre cinsiyet şu şekilde tanımlanır: *“Canlıların erkek ve dişi olarak ayırt edilmesine neden olan üreme organlarının yapısı ve fonksiyonundaki farklılıkların toplamı, bunlara bağlı diğer fizyolojik farklılıklar ve bu farklılıklarla ilgili olan fenomenler sınıfı.”* (Simpson ve Weiner, 1989)

Cinsiyet kavramını iki kutuplu olarak bu şekilde ifade etmenin tartışıldığını belirten Şah (2016), Clarke ve Braun’ın (2012) çalışmasında bu meseleye farklı bir yaklaşım sergilediğini belirtir. Bu yaklaşım biyolojik/ anatomik cinsiyetin de tıpkı toplumsal cinsiyet gibi inşa edilmiş bir kavram olduğunu ileri sürerek sosyal inşacı kuramlara vurgu yapar. Bunun yanında Phillips çalışmasında sosyologların cinsiyeti, erkek veya kadın olmanın nispeten değişmeyen biyolojisi olarak tanımladıklarını ifade etmiştir (Philips, 2005).

## **2. Cinsel Kimlik Kavramı**

Toplum tarafından bireylerden doğduğunda sahip olduğu donanıma göre belirlenen anatomik cinsiyetine atıfta bulunulan değerlere uygun davranması beklenir. Birey doğduğunda sahip olduğu cinsiyetinden mutluluk duyuyorsa, örneğin kadın anatomik yapısıyla doğan kişi kadın olarak nitelenmekten hoşnutluk duyuyor ve bu cinsiyeti benimsiyorsa cinsel kimliği de kadındır; ancak zaman zaman kişiler doğdukları anatomik donanıma göre atanan cinsiyetlerine duygusal aidiyet hissetmez ve kendilerini bu cinsiyetle tanımlamak istemezler. Örneğin kadın anatomik yapısıyla doğan biri bedeninden hoşnut olmayabilir ve erkek bedeninin anatomik donanımına sahip olmak isteyebilir, bunun tersi de söz konusu olabilir. Sonuç olarak biyolojik cinsiyet, anatomik cinsiyet kavramları doğuştan sahip olduğumuz anatomik donanıma atıf yaparken, cinsel kimlik kişinin cinsiyetine ilişkin olarak “nasıl hissettiği” ile ilgilidir. Bir kişinin biyolojik cinsiyeti kadın iken cinsel kimliği erkek, biyolojik cinsiyeti erkek iken cinsel kimliği kadın olarak ifade edilebilir (Akt. Özkan, 2019, s.7 ).

## **B. Toplumsal Cinsiyet Kavramı**

### **1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı Tanımları**

İngilizcede cinsiyet kavramını karşılayan kelime ‘sex’ iken; toplumsal cinsiyet kavramını vurgulayan terim “gender” sözcüğüyle ifade edilir. Bu kavramlar geleneksel değerleri baskın olan topluluklarda sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır (Yaşın-Dökmen, 2009). Cinsiyet, Global Sağlık 50/50 tanımına göre, bireylerin yaşamları boyunca rolleri, ilişkileri ve konumları dayatan ve belirleyen toplumsal olarak inşa edilmiş normlara atıfta bulunur (Shannon, et al., 2019). Cinsiyet kimliği, bir bireyin kendini erkek, kadın, her ikisi arasında bir kombinasyon veya hiçbiri olarak algılama kavramını ifade (Palmer and Clegg, 2020).

Toplumsal cinsiyet kavramı, cinsiyet kavramında olduğu gibi sadece biyolojik kökenli bir duruma atıf yapmamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik donanımdan ziyade içeriğinde toplumların değerlerini de barındıran, psikolojik ve kültürel faktörlere vurgu yapan bir terimdir (Erdem, 2019). Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlar ve erkekler arasındaki davranış, duygu ve düşünce farklılıklarını ortaya koyar. Bu roller kişilerin hayatı boyunca süregelen değerlerini, inanma şekillerini ve

tutumunu etkilediği gibi bunların belirlenmesinde de önemli rol oynar (Kozcu, 1992). Cinsiyetin dört ana yönüne ayrılabilen bir tanım,

(a) fizyolojik/bedensel yönler (cinsiyet); (b) cinsiyet kimliği veya bireyin kendini tanımladığı cinsiyet; (c) yasal cinsiyet; ve (d) norma bağlı davranışlar ve cinsiyet ifadeleri açısından toplumsal cinsiyet olarak adlandırılabilir (Association, 2015). Toplumsal bir yapı olarak cinsiyet, roller ve normlar aracılığıyla ifade edilebilir. Bu, bir toplumun erkekler ve kadınlar için uygun gördüğü sosyal olarak oluşturulmuş rolleri, davranışları ve özellikleri içerir (Newman, 2023).

Toplumsal cinsiyet kavramını anatomik cinsiyet ve cinsiyete atfedilen roller arasında kavram ayrımı yapmak amacıyla ilk kez seksolog John Money 1955 yılında ifade etmiştir (Şah, 2016)

Sosyal hayat içerisinde şekil alan erkeklik / erkeksilik, kadınlık / kadınsılık rollerine dair beklentiler coğrafyaya, zamana, kültüre göre değişkenlik gösterir. Doğduğumuz anatomik donanımına göre belirlenen kadın ve erkek cinsiyetine sahip bireylerden beklenen görünüm, tavır, ilişkilene biçimleri, davranışların tümü cinsiyet rolü olarak adlandırılır (Başar ve Yüksel, 2014).

Toplumsal cinsiyet rollerini kadınsılık ve erkeksilik üzerinden tanımlayan iki kutuplu (dikotomik) bakışa karşı çıkan androjenlik kuramı, bireyde bu iki boyutun da var olabileceğini, kişinin kadınsılık ve erkeksilik özelliklerinin her ikisini gösterme konusunda esnek davranarak androjen toplumsal cinsiyet rolü tutumu benimseyebileceğini belirtmekle birlikte androjen cinsiyet rolü tutumuna sahip olmanın hayatı daha işlevsel kılacağı yönünde iddialar da öne sürmektedir (Şah, 2016, s.26)

Alanyazında klasik masallarda bulunan toplumsal cinsiyete ilişkin kodları incelediği çalışmasında Sezer, çocukluk çağında dinlediğimiz, okuduğumuz masalların içeriğinde özellikle kadın karakterlerin betimlemelerinin, altbene kaydedilmiş kodlarının ideolojik bir araç olarak işlevselliğine vurgu yapar. Kadını pasifize edilmiş biçimde sunan masalların, aynı zamanda diğer uçta bulunan bağımsız, güçlü, bilge kadına duyulan arzu ve korkunun bir yansıması olarak da periler, büyücüler, dev anaları, zalim kraliçeler gibi kadın bedeninde tasvir edilen yeni karakterler sunduğunu belirtir (Sezer, 2019).

## 2. Toplumsal Cinsiyet Kavramına Kuramsal Bakış

Toplumlarda bireylerden, doğdukları anatomik donanıma göre belirlenen cinsiyetlerine ilişkin beklenen roller küçük yaşlardan itibaren aile, akranlar, okul ve kitle iletişim araçları aracılığıyla sunulur. Çocuklukta dinlenen masallar, izlenen çizgi filmler, diziler, gelenek ve göreneklerimizde yer alan atasözleri, deyimler, maniler, türküler aracılığıyla kişinin toplumsal cinsiyete ilişkin ön kabulleri, kalıp yargıları şekillenir.

Bireylerden cinsiyetlerine ilişkin beklenen rolleri ifade eden toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını belirleyen unsurlardan biri de dindir. Din ve inanca ilişkin benimsenen değerler kişiler arası farklılık gösterse de, çoğu insanın dine ilişkin bakış açısı çocukluk döneminde ailesinin tutumuyla şekillenir (Arabacı ve Özkalp, 2013). Bu bağlamda dinlerin cinsiyetlerin rollerine ilişkin sunduğu değerlerin, normların, kuralların bireylerin toplumsal cinsiyet algılarının biçimlenmesinde önemli rol oynadığı söylenebilir.

Kadınların sosyal yaşamdaki deneyimlerinin görmezden gelinmesi ve çarpıtılmasına ilişkin durumları açığa çıkarmayı önceliklendiren feminist çalışmaların ana özelliklerinden biri toplumsal cinsiyet perspektifidir. Cinsiyetler arasındaki güç ve pozisyonların arasındaki dengesizlikleri ve uçurumu ortaya çıkararak eşitsizliklere vurgu yapan feminist yaklaşım geleneksel bilimin büyük ölçüde eril olduğunu iddia eder ve sosyal bilimlere yön veren temel kavram ve kuramların içerdiği cinsiyet yanlılığını deşifre ederek, bilimsel zeminin cinsiyetçiliğini sorgular. Örneğin sınıf kavramının erkeğin merkez alınarak tanımlanması, işsizlik istatistikleri hesaplanırken aile geçindiren erkek bakış açısıyla yalnızca erkeklerin işsizliğinin ele alınması ve göçmen işçi kavramı ile ilgili yürütülen çalışmalarda erkeklerin deneyimlerine odaklanılması gibi durumları vurgulayarak kadının sosyal yaşamdaki görünmezliğini deşifre etmeyi amaçlarlar ( Saygılıgil, 2015)

Türk ve İspanyol Üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ön kabullerini, kalıp yargılarını betimlemeyi, benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırmayı amaçlayan bir çalışmada, her iki ülkenin öğrencilerinin kalıp yargılarının benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki grup da kadınlara ve erkeklere ilişkin toplumdaki sorumlulukların, rollerin, kişilik özelliklerinin farklı olduğu yönünde betimlemeler yapmışlardır. Kadınları ev içi işlerde daha ön

planda görerek, statü olarak erkeklerden daha düşük olan rollerde konumlandırmışlardır. Erkekler aktif, kadınlar daha pasif roller için uygun görülmüştür (Tunç-Şahin, 2022).

Kadınlarda benimsenen cinsiyet rolleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada feminen (kadınsı) cinsiyet rolünü benimseyen kadınların kendine güvensizlik puanları daha yüksek bulunmuştur. Androjen cinsiyet rolünü benimsemiş kadınların ise kendine güvensizlik puanları daha düşük bulunmuştur (Altın, 2014).

Can ve Girgin-Büyükbayraktar (2018) 201 erkek katılımcının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmeyi amaçladığı çalışmasında eğitim düzeyinin yükseldikçe eşitlikçi tutumun arttığı, düşükçe geleneksel tutumun arttığını saptamıştır.

Çalışmanın toplumsal cinsiyete ilişkin tutumun kişinin hayatının çoğunu geçirdiği yere göre farklılaşacağı hipotezine benzer hipotezlerin sınıandığı çalışmalar literatürde mevcuttur. Okutan (2023) Anaokulunda eğitim görmekte olan çocukların toplumsal cinsiyet algılarını köy ve kentte yaşama değişkenleri üzerinden incelediği nitelaraştırmasında, köydeki çocukların çoğunluğu, annelerini bakım veren, yemek ve temizlik yapan biri olarak görürken, şehirde yaşayan çocuklar ise annelerini genellikle "bizi koruyan" biçiminde tanımlamışlardır. Her iki gruptaki çocukların çoğunluğu da babalarını genellikle "işe giden ve çalışan" olarak ifade etmişlerdir. Aynı çalışmada katılımcı çocukların ebeveynlerinin toplumsal cinsiyete ilişkin görüşleri de araştırılmıştır. Araştırmaya göre, köyde yaşayan ebeveynlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine bütünlüklü bir perspektifle yaklaşmadığı ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin hala etkili olduğu gözlemlenmiştir. Diğer yandan, kentte yaşayan ebeveynlerin ise geleneksel yaklaşımlardan uzaklaşmış ve daha eşitlikçi bir anlayışı benimsemiş oldukları bulgularda sunulmuştur.

Literatür incelendiğinde üniversitede okuyan kadın futbolcuların toplumsal cinsiyet rolü algıları ve sporcu öz-yeterlilik inançları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada katılımcıların toplumsal cinsiyet algılarının hayatlarının çoğunu geçirdikleri yerin niteliğine göre değişmediği saptanmıştır (Özkan, 2019, s.63).



Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu ve bireyin sahip olduğu kardeş sayısı arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada üç ve daha fazla kardeşe sahip olan bireylerin tek kardeşe sahip olanlara göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puanlarının arttığı gözlenmiştir (Zeyneloğlu, 2008).

### **3. Toplumsal Cinsiyet Kavramı Kalıp Yargıları**

Etimolojik kökenine bakıldığında kalıpyargı kavramı iki farklı sözcüğün bir araya gelmesiyle türetilmiş bir kelimedir. Stereos (katı) ve typos (tip, nitelik ) kelimelerinin birleşimi olan kalıpyargı sözcüğü zihninizde var olan imajlara vurgu yapar (Yaşın-Dökmen, 2009).

1922 yılında kalıpyargı kavramını kullanan ilk kişi olan Lippman bu kavramı “Durumları değerlendirmemize engel teşkil eden zihninizdeki imajlar “ biçiminde tanımlamıştır. Cinsiyetlere atfedilen roller, özellikler, yargılar çocukluktan itibaren ilişki içerisinde olunan aile bireyleri, akranlar, kurumlar, kitle iletişim araçları aracılığıyla edinilen bilgiler yoluyla şekillenir (Tunç-şahin, 2022: 27). Süreç içerisinde toplum zihninde yer etmiş erkek ve kadın cinsiyetine atfedilen roller, tutumlar, değerler ve önyargıları kapsayan toplumsal cinsiyet kalıpyargıları, toplumsal cinsiyet eşitliğinin inşa edilmesinin önündeki birincil engellerden biri olarak karşımıza çıkar (Ecevit, 2021).

Kalıp yargıların şekillenmesinde toplum içindeki bir çok dinamik etkilidir. Kalıp yargı kavramı ön yargı ile aynı anlamda sıklıkla kullanılmakla birlikte bu iki sözcüğün farklı anlam yükleri bulunmaktadır. Toplumsal yargı ve ön yargı kavramı bir grup ya da bir bireye yönelik olarak olumlu yahut olumsuz duygularımızı harekete geçiren zihninizdeki fikir ya da izlenimler tanımında ortak anlam taşımaktadır; ancak ön yargı herhangi bir bilgi, deneyim yahut kanıtla dayalı olmayan olumsuz fikirler içermesi yönüyle kalıp yargı kavramından ayrışmaktadır (Nelson, 2009).

Kalıpyargılar içinde yetiştiğimiz toplumun değerlerinden edinilir. Toplumlarda yer alan birbirinden farklı grupların sahip olduğu kültürel, sosyo-ekonomik özellikler birbirinden farklıdır. Fark edilen bu özelliklerin gruplarda görölme ilişkisine dayalı yapılan atıflar, bilişsel yanlılıklar kalıpyargıları oluşturur (Brown, 1998).

Yukarıda belirtilen tanımlara göre topluluklar ve bireyler ile ilişkili olarak zihnimizde beliren imgeler olarak ifade edilen kalıp yargılar, etkileşimlerimizdeki tutumumuzu etkiler (Kağıtçıbaşı, 2010). Gruplarla ilgili içselleştirdiğimiz genellemeler ve kalıpyargılar, grubun bütün bireylerini bu doğrultuda taraflı biçimde değerlendirmemize yol açar (Apalı, 2011).

Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri içerisinde kadın daha çok ev içi işlerden, erkek ise hane dışındaki yükümlülüklerden sorumlu tutulmaktadır. Kadından çocuk dünyaya getirmesi, çocuğunun bakımını üstlenmesi, ev içi temizlik, yemek vs. gibi işleri üstlenmesi, ihtiyaçları karşılama sırasında eşini ve çocuklarını önceliklendirmesi beklenmektedir (Girginer, 1994), (Yaşın-Dökmen, 2009), (Akın ve Demirel, 2003). Erkekten evin içindeki maddi yükümlülükleri üstlenmesi, hane içinde alınacak kararlarda son kararı vermesi beklenmekte ve istenmektedir (Crespi, 2003), (Susan Witt, 1997), (Baykal, 1988). Demokratik/Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinde ise aile içi sorumluluklar, iş yaşamı ve eğitim hayatında kadın ve erkeğin denk ve eşit sorumluluk paylaşımı yapması beklenmektedir (Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2003), (Glick et al. 2002).

Günümüzde geçmişe kıyasla doğum oranlarının azalması, yenidoğanların anneleri tarafından emzirilmesi sürecine alternatif durumlar üretilmesi, emzirme gerekliliğinin geçmişe kıyasla daha az öncelenmesi ve çocuğun bakımı ile ilgili sorumlulukların eşlerce paylaşılması gibi faktörlerin bir getirisi olarak, kadınlar günümüzde geleneksel rollerin dışındaki mesleklere de yönelmektedir (Eagly et al. 2000).

## **C. Öz-Yeterlilik Kavramı**

### **1. Öz-Yeterlilik Kavramı Tanımları**

Öz yeterlilik kişinin karşı karşıya olduğu zorlu durumların üstesinden gelip gelemeyeceğine ilişkin kendi gücüne, yetilerine olan inancı ve yargısı olarak tanımlanabilir (Senemoğlu, 2015). Bandura'ya (1982) göre öz – yeterlilik kişinin karşılaşabileceği zorlu yaşam olaylarıyla baş etmek amacıyla hayata geçirmeyi hedeflediği eylem planlarını ne derece uygulayabileceğine dair kendiyile ilgili algısıdır.

Bireyin kendi başarı seviyesinde etkinlik gösterebileceğine, etki yaratma gücüne dair inancını ifade eden öz-yeterlilik hedef odaklı performans gösterme potansiyeli olarak da tanımlanmaktadır (Schunk ve Pajares, 2002).

Bandura (1997) çalışmasında öz yeterlilik inancının temel olarak bir göreve ilişkin olduğunu vurgulanmıştır. Bu sebeple öz güven kavramıyla aynı anlamda kullanılmamasının gerekliliği ifade edilmiştir. Bireyin kendine yönelik atfettiği değer anlamına gelen özgüven, bir görevin başarılı bir şekilde üstesinden gelinmesi için gerekli yetilere sahip olup olmadığını gösteren bir inanç olan öz yeterlilik kavramından farklıdır. Öz yeterlilik göreve özgü olması yönüyle özgüven kavramından ayrılmaktadır.

Genel öz yeterlilik tanımının özellikle belirli bir bağlam olmadığı durumlarda kişinin kendi yetenekleri hakkında genel bir güven hissi olarak tanımlanabileceği belirtilmiştir (Akt. Emek, 2023).

## **2. Öz-Yeterlilik Kavramına Kuramsal Bakış**

İnsanlar, hayata gözlerini açtıkları an itibariyle özyeterlilik inançları oluşmaya ve şekillenmeye başlar. Büyüdüğümüz çevrede özellikle bakım veren birincil kişiler olan anne, baba yahut bu rolü üstlenen yetişkinler ve içinde bulunduğumuz çevre öz yeterlilik inancının biçimlenmesinde etkin rol oynar (Coşkun, 2018).

Bireyde öz-yeterlilik gelişiminin başlangıcı bebeklik dönemine dayanır. Yatak kenarlarını tekmeleyerek, vurarak, ses çıkararak, ağlayarak, ebeveynlerinin dikkatinin kendine yönelmesini sağlayan bebek, davranışlarının diğerleri üzerindeki etkisini keşfetmiş olur. Bakım veren ebeveynlerin bebeğin davranışlarına verdikleri tepkiler öz-yeterlilik oluşumuyla yakından ilişkilidir. Davranışları sonucunda yarattığı tepkiyi fark eden bebek, kendi davranışlarına daha çok odaklanmaya, davranış ve beceri çeşitliliğini arttırmaya yönelir (Kansu ve Sayar, 2018 ). Kişinin zamanla diğerlerinden ayrışması yaşadığı benzersiz deneyimlerle ilişkilidir. Bebeğin olgunlaşması da biricik bir birey olarak algılandıklarında ortaya çıkar. Bu nedenle, kişisel ve toplumsal deneyimler, çocuğun kendi benliğini bir birey olarak tanımasına katkıda bulunur (Çubukçu ve Girmen, 2007).

Bandura öz- yeterlilik inancının meydana gelmesinde ustalık tecrübesi veya bireysel tecrübeler olarak da nitelendirilen performansa dayalı deneyimler, dolaylı

deneyim elde etme olarak nitelendirilen yaklaşımsal tecrübeler, sözlü ikna ve bedensel/emosyonel uyarılma olmak üzere dört bilgi kaynağına vurgu yapmaktadır (Peers et al. 2019). Kişiyi aktifleştiren ustalık deneyimi; öz yeterlilik inancını arttırmaya aracılık eden bir deneyim, davranış olarak ifade edilmektedir. Dolaylı deneyim ise bir akranın, rol model alınmış bir bireyin fiziksel aktivite yapma sürecinin gözlemlendiği bir kaynaktır. Bu tür bir yaklaşım, bireyin fiziksel aktiviteyi gerçekleştirebileceğine dair inanç oluşturma sürecine vurgu yapar. Öz-yeterlilik inancı yerine sonuca ilişkin beklentileri yükseltmeyi hedefleyen sözlü ikna, başkalarının bireyin yeteneklerine olan inancını ilettiği bir kaynaktır. Bireyin öz yeterlilik inancının düzeyi üzerinde uyarıların etkisinin incelendiği çok sayıda araştırma bulunmamasına karşın Bandura, bedensel uyarılmanın bir durumun üstesinden gelme kapasitesi hakkında bilgilendirici bir kaynak olduğunu ifade eder. Bahsi geçen dört bilgi kaynağından öz yeterlilik inancına en yüksek düzeyde katkı sağlayan kaynağın ustalık deneyimi olduğu belirtilmektedir ( Mert vd., 2023).

Öz yeterliliğe ilişkin yargılar düzey, güç ve genellenebilirlik başlıkları temel alınarak değerlendirilir. Öz yeterlilik düzeyi kişinin bir işin üstesinden gelme sürecinde yüz yüze geleceğini düşündüğü güçlük seviyesini betimler. Öz yeterlilik gücü, kişinin zorlu yaşam olaylarıyla karşılaştığında başarılı olacağına dair inancıdır. Öz yeterliliğin genellenebilirliği ise beklentilerin hangi durumlarda ne kadar genel bir şekilde geçerli olduğunu ifade eder (Akt. Arseven, 2016 : 68)

Öz Yeterlilik Kuramı'nın esas prensibi, kişilerin kendilerini yeterli hissettikleri eylemleri gerçekleştirme olasılığının yüksek, yetersiz olduklarına inandıkları eylemleri gerçekleştirme olasılığının ise düşük olduğu yönündedir. Gecas (2004) tarafından ifade edildiği gibi, insanlar başlangıçtaki inançlarını realize edecek biçimde davranış sergilediklerinden, öz yeterlilik kendini gerçekleştiren kehanet fonksiyonu görmektedir (Akt. Arseven, 2016 : 67)

Günümüzde öz-yeterlilik başlığı altında detaylandırılmış spesifik öz-yeterlilik türleri literatürde her geçen gün genişlemektedir. Örneğin Anderson ve Betz (2001); sosyal öz-yeterlilik kavramından bahsetmektedir. Sosyal bilişsel model bağlamında değerlendirilen sosyal öz- yeterlilik algısı kavramı; zihinsel yapıyı; benliğin, özün ifadesini biçimlendiren anlamlı bir sistem olarak kabul etmektedir (Özbay vd. 2012). Kişinin kendi yardımına olan güveni, yeteneklerini etkili bir şekilde kullanabilme

kapasitesi, zihinsel analiz yetisi, motivasyon, psikolojik semptomların yarattığı negatif deneyimlerle başa çıkma yeteneği, duygusal fonksiyonları olumlu bir şekilde düzenleme becerisi gibi faktörler Bandura tarafından vurgulanmıştır (Bandura 1997, 2000). Bu kavramların yanında bir göreve, duruma özgü olan öz yeterlilik alanlarıyla ilgili yapılan çalışmalar da her geçen gün literatürde yerini almaktadır. Örneğin; matematik öğretimine yönelik öz-yeterlilik Yenilmez (2016); sosyal ağ kullanım öz-yeterliliği, internet öz-yeterliliği Teke ve Özkılıç (2016); akademik öz yeterlilik Çelebi (2023), Demir (2023), Ertural ve Altay (2023); çalışmaları öz yeterlilik ana başlığı altında bir göreve özgü incelen öz-yeterliliğe örnek teşkil eden çalışmalardandır.

Zimmerman (1995) öz yeterlilik kavramının temel bileşenlerini dört ana başlıkta incelemiştir. İlk olarak öz yeterlilik kavramını bireylerin spesifik bir işin üstesinden gelme kapasitesi konusundaki kendisine ilişkin inancı olarak tanımlayan araştırmacı, ikinci olarak bu kavramın birden fazla boyutunun olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öz-yeterliliğin çeşitli alanlarla ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Üçüncü olarak öz-yeterliliğin genelleştirilemeyeceğini, duruma, göreve özgü öz yeterlilikten bahsedileceğini belirtmiştir. Son olarak da bu kavramın ölçümünün performans ölçümünde belirlenen kıstaslar esas alınarak yapılabileceğini vurgulamıştır (Öncü, 2012).

Öz-yeterlilik kavramı ile ilgili olarak vurgulanması gereken bir önemli husus da kişilerin sahip oldukları beceriler ve bu becerilere olan inancının orantılı olmayabileceğidir. Burada ifade edilmek istenen, bireyin bir durumun üstesinden gelecek beceriye sahip olmasına karşın, öz – yeterlilik inancının düşük düzeyde olmasından dolayı bireyin bu inançtan kaynaklı olarak başarısızlığa uğramasıdır (Özerkan, 2007: 29).

Türkmen ve Tuncay (2023) geçmiş yaşantısında kötü davranışlara maruz kalmış olan ergenlik dönemindeki bireylerin, öz-yeterlilik düzeylerini etkileyen faktörlerin incelendiği derleme çalışmasında psikolojik, bedensel, cinsel istismar yaşantıları, ihmal deneyimi, alkol problemi, kurban-zorba ilişkisinin bulunduğu gruplara dahil olma, duygu regülasyonunda zorluklar, içselleştirme semptomları, depresyon, TSSB, romantik partner ilişkilerinde kendini susturma stratejisi, stres yükü gibi değişkenlerin ergenlerin öz-yeterlilik seviyelerine negatif biçimde etki ettiği saptanmıştır. Bunun yanında duygu regülasyonu teknikleri, öfke kontrolü, aile ve

çevre desteği, benlik saygısı ve travma deneyimlerini odağına alan kognitif davranışçı psikoterapi desteğinin ergenlik dönemindeki bireylerin öz-yeterlilik düzeylerine pozitif katkı sağladığı bulgularda sunulmuştur

Akademisyenler, idari personel ve öğrencilerden oluşan 245 kişilik katılımcı üzerinde yapılan, öz yeterlilik düzeyinin çeşitli demografik özellikler ile ilişkisinin incelendiği bir araştırmada kariyer hedefleri, medeni hal, meslek, cinsiyet ve eğitim düzeyi ile öz-yeterlilik düzeyi arasında anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır (Mert vd. 2023).

Kahramanmaraş'ta 7. ve 8. sınıf düzeyindeki 532 öğrenci ile yürütölen bir çalışmada katılımcıların öz-yeterlilik düzeyi ve sosyal medya platformlarına bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Kaygas vd. 2023).

Öz-yeterlilik ve çalışmaya tutkun olma düzeyi arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada öz-yeterlilik ve çalışmaya tutkunluk arasında düşük seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Altıntaş ve Altıntaş, 2023).

Genel öz-yeterliliğin farklı değişkenler üzerindeki aracı rolüyle ilgili yürüttüğu çalışmasında Özbay ve akadaşları içten denetim odaklı bireylerin yüksek öz-yeterlilik inancına sahip olma ihtimalinin arttığından, dolayısıyla kontrol odaklamasının öz-yeterlilik algısı ile ilişkili bir değişken olduğundan bahsetmektedir (Özbay vd. 2023).

Coşkun (2018) 11-15 yaş arası 945 öğrenciyle yürüttüğu çalışmasında, yetiştikleri ailenin tutumunu eşitlikçi olarak ifade eden bireylerin genel öz-yeterlilik puanlarının, demokratik tutuma sahip olmayan ailelerde yetişen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görölmüştür.

Genel öz-yeterlilik inancı yüksek olan bireylerin daha zorlu ortamlar, alanlar seçme eğiliminde olup çevresindeki koşulları biçimlendirerek, yenilik yaratma kapasitesinin yüksek olduğunu bulgularında sunan çalışmalar mevcuttur (Luszczynska etal.2005).

Yüksek öz yeterlilik, hedef koyma ve bu hedeflere ulaşma konusunda daha fazla başarıyla ilişkilendirilmiş ve aynı zamanda yüksek yaşam doyumunu ile bağlantılı bulunmuştur (Yılmaz vd. 2012).

Yetişkin bireyler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışma, Büyükçavdar (2017) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmada, öz-yeterlik düzeyi ile depresyonla başa çıkma arasında anlamlı bir ilişki saptanmış olup, yüksek öz yeterlik inancına sahip bireylerin depresyonla etkili bir şekilde başa çıkma konusunda daha başarılı oldukları bulgularında sunulmuştur.

Çalışkan ve Pekkan (2017) tarafından yürütülen bir araştırmada sağlık çalışanlarından oluşan katılımcılarda öz yeterlilik inancı ile sosyal sermaye arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki, işe yabancılaşma arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunduğu ifade edilmiştir.

Öz-yeterlilik ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmada öz-yeterlilik düzeyi yüksek olan bireylerin öznel iyi oluşlarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öz-yeterliliği yüksek, dışa dönük ve duygusal açıdan tutarlı olanların iyi oluşunun da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aynı çalışmada stresi yönetme, mizah kullanma kapasitesi, emosyonel bağlamda kişinin kendini güncelleyebilme kapasiteleri ve öz yeterlilik inancı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Öz yeterliliğin kişinin öznel iyi oluşuna önemli katkı sunacak faktörleri aktif hale getiren önemli bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Özbay vd., 2012).

Bireyin akademik başarısızlığına ilişkin yaptığı değerlendirmenin öz-yeterliliği hakkında fikir verdiği iddia edilen çalışmada yaşamındaki başarısızlıkları, olumsuz deneyimleri başarıya ve hedefe odaklı çaba göstermemelerinin nedeni olarak ileri süren bireylerin, düşük öz yeterliliğe sahip olduğu belirtilmiştir. Yüksek öz-yeterliliğe sahip bireylerin ise akademik başarısızlığını kendi çaba eksiklikleri ve içsel kaynakları ile ilişkilendirme eğiliminde oldukları ifade edilmiştir (Bandura et al. 2000).

Kendini engelleme ve tükenmişlik ilişkisinde genel öz-yeterlilik inancının aracı rolünün araştırıldığı bir çalışmada, bireysel başarı hissindeki düşüş arttıkça, genel öz yeterlilik inancı düzeyinin de düştüğü ve bu düşüşle paralel olarak kendini engelleme eğiliminin arttığı bulgularında sunulmuştur. Başka bir ifadeyle genel özyeterlilik inancı yükseldiğinde, çalışanların kendi ilerlemelerini engelleme eğiliminde bir azalma gözlemlenmiştir (Emek, 2023).

## D. Aldatma Kavramı

### 1. Aldatma Kavramı Tanımları

Blow ve Harnett'a (2005) göre aldatma kavramı kişinin birincil ilişkide olduğu partneriyle sadık kalmak sözü çerçevesinde uzlaştığı kurallar ve değerlere aykırı olacak biçimde bir başkasıyla/başkalarıyla kurduğu romantik, duygusal ya da cinsel yakınlığı kapsayan ilişki olarak tanımlanabilir.

Turanlı ve Fidan (2022) Aldatmayı bir ilişki içerisindeki partnerlerin, başka bir bireyin bu ilişki içerisine dahil edilmesiyle, sahip oldukları güven ilişkisinin bozulması durumu olarak tanımlamışlardır.

Aldatma tanımları içerisinde "*Beklenmedik bir davranışla yanıltmak.*", "*Birine verilen sözü tutmamak.*" bulunmaktadır. (Türk Dil Kurumu, 2023 )

Günlük kullanımda aldatma ve sadakatsizlik kavramları sıklıkla birbirinin yerini alsa da literatürde bu iki kavram farklı şekillerde ifade edilmektedir. Keçe çalışmasında sadakatizliğin bir kararın neticesinde gerçekleşen tercih olduğunu belirtmiştir (Keçe, 2017). Kaya ise aldatmayı sadakatsizlik sonrası partneri sözel, duygusal ve davranışsal bağlamda kandırmak ve yanıltmak olarak nitelendirmiştir. Başka bir deyişle ifade edilecek olursa, sadakatsizlik bir yatkınlık, yönelim ve davranış şekli iken, aldatma ise bu davranış sonucunda gerçekleşen bir durumdur (Kaya, 2018 ).

Aldatma biçimleri ile ilgili kategorizasyon süreçleri alanyazında zamanla genişletilmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatımıza dahil olan teknolojik araçlar yaşamımıza getirdiği bir çok değişiklik ve yeniliğin yanında sanal ilişkiler ve sanal aldatma kavramının da gündeme gelmesine sebep olmuştur. Literatürde sanal aldatma kavramı ile ilgili kaynakların sınırlı olduğu gözlenmektedir. sanal aldatma kavramını, halihazırda partneri olan bir kişinin yüz yüze bir ortamda bir araya gelmeden, bir araç yardımıyla, bir başkasıyla/başkalarıyla ilişkisindeki güven ortamını zedeleyici duygusal ya da cinsel bir paylaşımının olması, biçiminde tanımlanmaktadır (Yarımca, 2017).

Sanal aldatma kavramı siber sadakatsizlik terimi ile de ifade edilmektedir. Siber sadakatsizlik kavramına, bir ilişki içerisinde olan kişilerin çevrimiçi ortamda bir başkasıyla/başkalarıyla flört etmesi, ilişki yaşaması, pornografik içerikleri tüketerek



kendini cinsel anlamda uyarması davranışları örnek olarak gösterilebilir (Kapaca, 2020 ).

## 2. Aldatma Türleri

Aldatma kavramı ile ilgili literatür incelendiğinde çeşitli aldatma türleri üzerindeki sınıflandırmaların dikkat çekici olduğu görülmektedir. Aldatma sınıflandırmalarındaki çeşitlilik; eşlerin her ikisinin mi yoksa yalnızca birinin mi aldatma eyleminde bulunduğu, aldatmanın cinsel doyum odaklı mı, duygusal bağ içerikli mi olduğu ve gizli olup olmadığı gibi farklı değişkenlere bağlıdır (Tortamış, 2014 ).

Alanyazın incelendiğinde aldatmanın farklı çeşitleri ifade edilmiştir. Subotnik (2007) çalışmasında aldatmayı dört farklı kategoriye ayırmıştır. Uzun süreli, tek gecelik, duygusal ve gönül eğlendirme amaçlı olmak üzere sınıflamıştır. Blow ve Hartnett ise yaptıkları çalışmada aldatma kavramını cinsellik ve duygu üzerinden kategorize ederek sadece duygusallık, sadece cinsel ilişki, duygu ve cinselliğin bir arada olduğu üç farklı aldatma biçimi tanımlamışlardır (Blow ve Harnett, 2005).

Sungur (2021) çalışmasında aldatmayı nedenlerine bağlı olarak 6 farklı kategoride sınıflandırmıştır:

1. Yeni Bir Hayata Geçişe Aracılık Eden Aldatma : Bu türde bir aldatmada ilişkiye olan bağlılığını yitirdiğinden dolayı isteksiz olan partner, duygularını sözel olarak ifade etmek yerine isteksizliğini davranışlarıyla ifade eder, sadakatsizlik de burada bu isteksizliğin bir dışavurumu olarak ilişkinin sabote edilmesine aracılık eder.
2. Üç Bacaklı Aldatma: Bu tip bir aldatmada iki kişi olarak ilişkilerini sürdürme değerinde uzlaşan partnerlerden birinin zamanla ilişkiyi taşımakta güçlük çekerek, dengeyi yeniden kurmak maksadıyla üçüncü bir kişiyle birliktelik yaşamasıdır. Genellikle iki ilişkinin paralel biçimde uzun yıllar sürdüğü aldatma biçimidir.
3. İntikam Alma Maksadıyla Gerçekleştirilen Aldatma: Partneri tarafından aldatılan bireyin duruma duyduğu öfke duygularının yeterli düzeyde yatışmadığı durumlarda partnerine benzer bir duygu yaşatma arzusu ve başka

bir birey tarafından yeniden çekiciliğini sınama isteğinin eşlik ettiği aldatma biçimidir.

4. Kendini Yeniden Görünür Kılmak Maksadıyla Yapılan Aldatma : Partneri tarafından ihmal edildiği hissini duyan bireyin denkleme üçüncü bir kişiyi dahil ederek partnerinin ilgisini yeniden tarafına çekmek amacıyla gerçekleştirilmektedir.
5. İlişkilerde Yakınlık Kurmaktan Kaçınmaya Bağlı Olan Aldatma: Çoğunlukla evlilik dışı ilişkilerde bir partnerle yakınlık kurma gereksinimi hissetmesine rağmen bu yakınlığı tolere edemeyen, korkuya kapılan bireyin aldatma eylemiyle partnerinden uzaklaşmasını içerir.
6. Fırsatçılık Barındıran ve Deneysel Amaç Güden Aldatma: Bireyin cinsellikle ilgili merakını gidermek motivasyonu ile gerçekleştirdiği aldatma biçimidir.

Glass ve Wright çalışmasında cinsel birliktelik yaşamak amacıyla ödenen bir ücret karşılığında yaşanan cinsel deneyimin cinsel aldatmaya bir örnek teşkil ederken, telefonda biriyle sohbet ederek flörtleşmenin duygusal aldatmaya bir örnek oluşturduğunu belirtmiştir. Çalışmada kadınlarda duygusal ve cinsel aldatma deneyiminin daha fazla olduğu, erkeklerde ise yalnızca cinsel deneyimle karakterize aldatmaların daha çok olduğu belirtilmiştir (Glass ve Wright, 1992 ).

Brown (2001) çalışmasında aldatmayı beş farklı kategoride sınıflayarak incelemiştir:

Çatışmadan Uzak Durma: Kişilerin evliliklerinde kavga çıkarmamak adına sorunları doğrudan ifade etmekten ve duygusal konuları paylaşmaktan kaçınmaları sonucunda yüzleşilemeyen problemlerin birikmesi ve sonunda aldatma gibi davranışların ortaya çıkması durumudur.

Yakınlıktan İzole Olma: Partnerler arasında duygusal ve cinsel uzaklık yaşanmasının yol açtığı çatışmalar sonucunda bireylerin özgürlüklerini korumak adına yakınlıktan kaçınması ve sonucunda aldatmaya yönelmesi durumu olarak ifade edilir.

Cinsel Bağımlılık: Uzun ilişkilerde aynı kişiyle cinsellik yaşanması durumunda sıkılan bireylerin üçüncü bir kişiyle cinsel birliktelik yaşaması durumudur.

Duygusal Boşluk: İlişki içerisinde duygusal doyum yaşamayan bireylerin bir başkasıyla duygusal bağ kurması sonucu aldatma eylemi gerçekleşmesi durumudur.

Terk Edilen İlişki: Bir partner ilişkiyi sonlandırmak istediğinde, sorunları çözmek yerine ilişkinin sona ermesi isteğiyle aldatma gibi davranışlara yönelmesi, aldatma eğilimin artması durumudur. Aldatma kavramı, insanların aldatma eğilimlerinin farklı psikolojik ve ilişki dinamiklere dayandığını gösteren yukarıdaki beş durumun her birinin kişisel tercihler, değerler ve ilişki dinamikleri bağlamında değerlendirilmesi, her bireyin motivasyonları farklı olabileceğinden dolayı genelleme yapmanın zorlaştığı bir dinamik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aldatma kavramını psikanalitik perspektiften inceleyen Streaan, (1976) çalışmasında aldatma kavramını dört ayrı kategori altında sınıflamıştır. Bu sınıflama içerisinde partnerin bilinçdışında ensestöz bir nesne olarak algılanması, üst benlikle mücadele, biseksüelliğin ifadesi ve ortak sürdürülen yaşama karşı olmak bulunmaktadır. Araştırmacı bu terimler arasında birbirini yok sayma veya dışlama zorunluluğu bulunmadığını belirtmektedir. İlk kategoride birey partnerini bilinçdışında kendisine bakım veren hoşgörülü bir ebeveyn olarak algılamakta ve bu algı sonucunda partneriyle yaşayacağı cinsel deneyimi de ensest bir deneyim, yasak ilişki olarak nitelendirdiğinden aldattığı kişiyi aşk nesnesi olarak ifade etmektedir. İkinci kategoride üst benliğin talepleri partnere projekte edildiğinden dolayı partner ahlaki bir sembol olarak algılanmaktadır. Bilinçdışı bu güçlü eşe karşı sorunun çözümünü sadece aldatma yoluyla mümkün kılmaktadır. Sınıflamanın üçüncü kategorisinde yer alan biseksüel eğilimin bir cephesi evlenmek diğeri ise aldatmak ile gerçekleşebilmektedir. Son kategori olan ortak yaşantıya karşı savunmada ise güçsüz kimliğe sahip bağımlı iki birey birbirine bağlanarak her şeyi paylaşırlar. Bu iki birey eleştiriyi tolere edemez ve taşıdıkları diğerine hakim olma ve güçlü olma isteği aldatma ile sonuçlanarak, diğerine karşı kazanılan bir zafer anlamına gelir (Uzunovalı ve Özbay, 2023).

### **3. Aldatma Nedenleri**

Literatürde aldatma eyleminin nedenleri çok yönlü ve karmaşık bir şekilde karşımıza çıkar. Weil (1975) araştırmasında aldatma kavramını hem sosyolojik bağlamda hem de psikanalitik perspektife göre ele almıştır. Aktarılan evrensel kültürel değerlerde sevginin olumlu biçimde resmedilirken cinsellik eyleminin ise olumsuz atıflarla ilişkilendirildiğini ifade eden Weil, bireylerin çocukluk döneminde maruz kaldıkları negatif yüklü ifadelerin cinsellik eylemine, dolayısıyla cinsel partnerlere

yönelik olumsuz algıyı oluşturabileceğine vurgu yapar. Şefkat ve aşk çocuklukta pozitif yüklü atıf yapılan ifadelerdir. Dolayısıyla değerlere ilişkin çocukluk çağında biçimlenen bakış açısıyla birey, yetişkin olduğunda sevgi ve cinsel arzu değerlerini birbirine zıt iki değer gibi içselleştirebileceğinden bahseder. Bu içselleştirme sonucunda evlilik yaşamında şefkat ve şehvet duygularını aynı partnerde deneyimleme beklentisini karşılayamayan bireyin cinsel tatmini partneri dışındaki ilişkilerinde aramasına yol açabileceğini belirtir. Cinsel arzu ve sevgi kavramlarını birbirinden olumlu ve olumsuz iki unsur olarak ayırıştıran kadın ve erkek bireylerin her iki duyguyu ayrı ayrı yaşayacağı farklı kişilerle birliktelik yaşama eğiliminde olabileceklerini ifade eder (Kaya, 2021)

Gerek yerli gerekse yabancı literatür tarandığından araştırmacıların üzerinde en çok durdukları konulardan birisi de aldatma nedenleridir. Türkiye Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen bir araştırma sonucuna göre aldatmaya ait 6 adet gerekçe olduğu saptanmıştır (Yeniçeri ve Kökdemir, 2006). Bunlar aşağıdaki gibidir;

- Suçlama: Evlilik süresince erkeklerin işlerine eşlerinden daha fazla zaman ayırması, bir başka ifade ile işkolik olmaları partnerlerini aldatma eylemine yönlendirebilmektedir.
- Sosyal Yapı: Bireylerin erken yaşta evlenmesi, ailelerin tanıştırması ve karar alması ile evlendirilmesi ve evlilik öncesi ilişki deneyimleri de aldatmaya yatkınlık gösterme nedenleri arasında sayılabilir.
- Cinsellik: Cinsel açıdan tatmine ulaşamayan taraf bu tatmini evlilik dışındaki bireylerle tamamlama uğraşına girebilir. Evlilik birliği sağlanmadan önce cinsel birliktelik yaşamaya yanaşmayan partnerler, diğerinin cinselliği başkalarıyla yaşaması için zemin hazırlayabilir.
- Baştan Çıkarma: Baştan çıkarma olgusu aldatma nedenleri arasında pek sık karşılaşılan nedenlerden biridir. “Baştan çıkarıldım” diyen taraf çoğunlukla erkeklerdir. Baştan çıkarıldığını iddia etmek suretiyle aldatma eylemini meşrulaştırma çabasına giren erkeklerin sayısı toplumumuzda oldukça fazladır.
- Yenilik Arayışı: Hayatında yenilik olmayan ve monoton bir hayata sahip kişilerin aldatma eğilimi daha yüksektir. Bu kişiler hayatlarına heyecan

katabilmek için aldatmaya yönelebilirler ve bu yönelim sonrasında da heyecan katsayıları artabilmektedir.

- İntikam: İntikam duygusu sebebiyle aldatma yatkınlığı erkeklere kıyasla kadınlar arasında daha sık görülmektedir. Partnerinin kendisini hak etmediği düşüncesine sahip olan kadınlar intikam almak için aldatma eylemine yönelebilirler.

Literatürde çoğunlukla aldatma türlerinin nedenlerine göre kategorize edildiğinde rastlanmıştır (Brown, 2001) ve (Sungur, 2021 ). Keçe (2023) aldatma nedenlerine göre on tür aldatma biçimi tanımlamıştır. Burada seks işçileri ile yapılan seks ile karakterize aldatma türünde, aldatmaya neden olan temel unsurun cinsel arzunun tatmin edilmesi olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte partnerle değil de bir seks işçisiyle cinsel tatmin yaşama isteğinin altında yatan etkenlere ayrıntılı biçimde yer vermiştir. Bu nedenler arasında, farklı nedenlerle eşle cinsel birleşme yaşayamamak, cinsel birleşme yaşanmasına rağmen cinsel tatmin sağlayamamak, fantezilerini eşle paylaşmaktan çekinmek, fantezileri eşi tarafından reddedilmiş olmak, eşini fantezilerine ortak etmek istememek ve yakınlıktan korkmak bulunmaktadır. Araştırmacı makalesinde Brown (2001) ve Sungur'un (2021) aldatma nedenlerine bağlı sıraladıkları aldatma kategorilerinden farklı olarak aşk nedenli aldatmayı ifade etmiştir. Bu aldatma türü bir ilişkideki partnerlerden birinin başka bir ilişki arayışı içinde olmamasına karşın beklenmedik bir biçimde, bir başkasına aşık olması sonucunda gerçekleşen aldatma türü olarak belirtilmiştir.

Polat evli olan 204 kişi ile yürüttüğü çalışmasında aldatma eğiliminin farklı değişkenlerle ilişkisini incelemiştir. Aldatma eğilimi düşük olan bireylerde evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu belirten çalışmada, çatışmaya yatkınlığı yüksek düzeyde olan bireylerin aldatma eğilimlerinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aldatma eğilimini en iyi açıklayan faktörler sıralamasında, evlilik uyumu, cinsiyet, sosyoekonomik seviye ve ilişkinin başladığı tarihten evlilik kararı alınması arasındaki zaman aralığının etkili olduğu bulunmuştur. Ek olarak aynı çalışmada erkeklerin kadınlara oranla daha çok aldatma eğiliminde oldukları ve bu eğilimin ilişkiye başladıkları tarihten evlenmeye karar verilen tarih arasında geçen sürecin uzamasıyla birlikte arttığı bulgulara sunulmuştur (Polat, 2006).

Aldatmayla ilgili doğru olduğu varsayılan mitlerden birinin aldatma eyleminin sadece seks, seksten alınan haz ile ilgili olduğunun sanılması olduğunu belirten Perel çalışmasında aldatma nedenleri olarak “arzu “ kavramına vurgu yapar. Onay alma, görünür olma, arzulanma isteği ile kurulan ilişkilerin merkezinde cinsel birliktelik yerine arzuyla ilişkili hissedilen canlılığın yattığını belirtmiştir (Perel, 2007). Tüm bunlara ek olarak Özkul (2018) aldatma motivasyonlarından birinin de aldatan kişinin aldatma eylemini herkesten gizleme zorunluluğunun, herkesten yalıtılmış kendine ait bir deneyim yaşamanın yarattığı özerklik duygusunun da olabileceğini belirtir.

Alanyazında evlilik doyumu düşük olan bireylerin partnerlerini aldatma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Kubat, 2012). Bunun yanı sıra Thompson (2004) çalışmasında kişilerin aldatma gerekçeleri sadece içinde buldukları evlilikteki mutsuzluklarından değil, kendilerini keşfetmek için veya kişisel gelişim modeline göre benlik değerlerini iyileştirmek amacıyla da yapıldığını belirtmiştir.

Bireylerin maddi durumları ve aldatma eğilimleri arasında da güçlü bir ilişki vardır. Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir araştırmaya göre yıllık olarak 30.000 dolar veya daha fazla kazanan kişilerin partnerlerini aldatmaya daha eğilimli oldukları saptanmıştır (Atkins et al., 2001)

Kişilerin sanal platformlardan tanıştıkları kişilerle yüz yüze gelip gelmediklerinin medeni durum üzerinden farklılaşıp farklılaşmadığını araştıran bir çalışmada anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ancak aynı çalışmada sanal platformda tanışılan partnerden duygusal yakınlık beklentisinin medeni duruma göre anlamlı bir fark oluşturduğu bulunmuştur. Katılımcılardan bekar olan bireylerin % 85.6’sı online partnerlerinden duygusal yakınlık beklemediklerini, evli olanların ise %63.2’sinin duygusal yakınlık beklentisinde olmadıklarını belirttikleri araştırmanın bulgularında sunulmuştur (Yarımca, 2017 ).

#### **4. Aldatma Kavramına Kuramsal Bakış**

Geleneksel normlardan kaynaklanan nedenlerle, aldatma kategorik olarak reddedilmekte ve bu konuyla ilgili konuşmak dahi genellikle hoş karşılanmamaktadır. Evlilik, flört gibi duygusal ilişki kavramları ortaya çıktığından beri görülen aldatma,

oldukça yaygın olmasına rağmen, konu hakkında 1990'lara kadar düzenli bir araştırma yapılmamıştır (Atkins et al. 2001).

Romantik ilişkilerde aldatmaya yönelik faktörlerin incelendiği bir çalışmada daha genç bireylerde, daha formal bir ilişki içerisinde olan ya da çocuğu olan bireylerin aldatma eylemine yönelik daha olumsuz bir tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Bunun yanında kaçınmacı bağlanan bireylerin ve ebeveynlerinin aldatmasından haberdar olan bireylerin aldatma eylemine karşı daha kabul edici bir tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Çiftlerin ilişkilerden aldıkları doyumun aldatma eylemine karşı olan tutumun önemli bir yordayıcısı olduğu araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır (Deniz ve Baltacı, 2023).

Anne baba reddi ve aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada anne reddinin varlığının aldatma eğilimini arttırdığı yönünde bulgular saptanmıştır (Tavas, 2020).

Genç yetişkinlerde aldatma niyetlerinin çeşitli demografik özellikler ve değişkenler bağlamında incelendiği bir çalışmada cinsiyet, sosyal medya platformlarının aktif kullanımı, ve aldatmaya ilişkin tutum değişkenlerinin genç yetişkinlerin aldatma niyetlerini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Dursun ve Özkan 2019).

Aldatma kavramıyla yapılan çalışmalarda aldatmanın bağlanma stilleriyle ilişkisini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin aldatmaya yönelik tutumların bağlanma ve ahlak açısından incelendiği bir çalışmada kaçınmacı bağlanma stiline sahip erkeklerin aldatmaya yönelik daha kabul edici tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir (Çelikadam, 2018).

Bağlanma kuramı çerçevesinde aldatma ve boşanma kavramı üzerinde yürüttüğü çalışmasında (Muşdal-Çelebi, 2018 ), partnerler arasında uyumu belirleyen unsurların çok çeşitli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca ilişkilerin her birinin biricik olduğunu, kendi içinde ilişkiye özgü dinamiklere sahip olduğunu bu nedenle ilişkilerdeki doyumun ve uyumun yalnızca bağlanma teorisi üzerinden açıklanmasının yetersiz kalacağını ve birden fazla boyut göz önüne alınarak değerlendirilmesinin uygun olacağını belirtmiştir. Bu bakış açısından yola çıkarak kaçınan bağlanma stiline sahip bir bireyin de eşine güvenli biçimde bağlanma olasılığının olduğunu vurgulamaktadır.

Çavuşoğlu (2011) aldatma eğilimi ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında bireylerin çocukluk döneminde travmatik yaşantı deneyimlerinin artmasının aldatma eğilimini de arttırdığını belirtmektedir.

Literatür incelendiğinde çocukluk çağında ebeveynlerinden birinin ya da her ikisinin aldatma deneyimlerine tanıklık eden, bu bilgiye sahip olan bireylerin yetişkinlik dönemlerinde romantik ilişkilerinde aldatma eylemini kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirme eğiliminde olduğu belirtilmiştir (Borst, 2015).

Bir diğer araştırmada ise çiftlerin beşte birinin, zaman zaman partnerlerinin bilgisi dahilinde üçüncü bir kişiyle birliktelik yaşamak demek olan açık ilişki konusunda partnerleriyle uzlaştıkları belirtilmiştir (Matsick et al. 2014).

İlişkilerinde açık ilişki konusunda uzlaşan çiftlerin daha tatminsiz, ilişki içinde güven duygusu zayıf ve kıskançlık duygusunu tetiklemeye eğilimli kişiler oldukları yönünde yaygın bir inanış olduğunu belirten Özkul (2018) çalışmasında, Conley ve arkadaşlarının (2013) araştırmasına ait şu bulgulara yer vermektedir: Açık ilişki deneyimi yaşayan çiftlerin birincil partnerleriyle yaşadıkları ilişkiden aldıkları tatmin duygusunun yüksek olduğu, tek eşliliği benimsemiş çiftlere kıyasla güven duygusunun ilişkide daha çok olduğu vurgulanmaktadır.

Kurdek ve Schmitt tarafından yürütülen bir çalışmada, monogam ("kapalı") ilişkilerdeki ve monogam olmayan ("açık") ilişkilerdeki eşcinsel erkeklerin birlikte yaşama sürelerinin karşılaştırıldığı çalışmada açık ilişkilerdeki partnerlerin, kapalı ilişkilerdeki partnerlere göre birlikte yaşama süresi açısından önemli ölçüde daha uzun süre bir arada oldukları görülmüştür. İki tür ilişkideki partnerler psikolojik uyum açısından farklılık göstermemekle birlikte, kapalı ilişkilerdeki partnerlerin aidiyet/bağlılık ve ilişkiye yönelik olumlu tutumlarının daha yüksek, gerilim düzeylerinin daha düşük olduğu raporlanmıştır (Kurdek ve Schmitt, 1986).

Aldatma eylemi gerçekleştirildiğinde bir kereye mahsus olarak kalıp kalmadığıyla ilgili fikir verecek çalışmalara bakıldığında partnerini aldatmış olan bireylerin, sonraki ilişkilerinde partnerlerini aldatma ihtimallerinin üç kat oranında arttığını tespit edilmiştir (Knopp vd. 2017).

Evlilikleri içerisinde aldatma yaşayan çiftlerin, ilişkiyi sürdürmeleri sonrasında yaşadıkları evlilik doyumlarının ve affetme puanlarının çeşitli demografik değişkenler



bağlamında incelendiği çalışmada, evlilik tatmini ve affetmeye ilişkin puanların, aldatma/aldatılma deneyimi sonrası geçen zaman, aldatmanın biçimi yahut çiftlerin ne kadar süredir evli olduklarına göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Ayrıca aynı çalışmada bireylerin aldatma deneyimi sonrası verdikleri emosyonel reaksiyonların cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Aldatan kadınların aldatan erkeklere göre partneri tarafından affedilmek için çok daha fazla çaba sarf ettikleri nitel analizler sonucu ortaya çıkmıştır. Çiftler üçüncü bir kişinin kendine tercih edilmiş olmasının en yaralayıcı durum olduğunu ifade ederken katılımcıların her iki cinsiyet bağlamında da affetme seviyelerinin düşük olduğu bulgulara sunulmuştur (Gündüz ve Çelik, 2018).

Aldatmaya yönelik tutum ve aldatma eğilimi arasında yapılan bir araştırmada, bireylerin ilişkilerde aldatmaya karşı kabul edici tutum düzeyi yükseldikçe partnerini aldatma eğiliminin de yükseldiği bulunmuştur (Haack ve Falcke, 2014).

Basow (1992) çalışmasında kadınların ve erkeklerin aldatmaya yükledikleri anlamın ve verdikleri duygusal tepkilerin farklı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kadın katılımcılar partnerlerinin bir ilişki içerisindeyken başka bir kadınla cinsel yakınlık kurabileceğini düşünmektedirler. Erkekler ise kadınların cinsel bir yakınlaşma olmaksızın bir başka erkeğe duygusal yakınlık hissedebileceklerini, cinsel yakınlık varsa duygusal yakınlığın da çoğunlukla eşlik edeceği belirtmişlerdir. Kadınlar erkek katılımcılara göre partnerlerinin duygusal yakınlığını daha fazla kıskandıklarını belirtmektedirler.

Garcia ve arkadaşları çalışmasında aldatma ve negatif sonuçlara yol açabilecek cinsel eylemlerden bazı genetik çeşitlemelerin ve gen dizilimlerinin sorumlu olabileceğinin ifade etmektedirler (Garcia et al. 2010).

Atkins ile çalışma arkadaşlarının yaptığı araştırmanın sonucuna göre kişilerin evlendikleri yaş da aldatma eğilimi üzerinde etkiye sahiptir. 23 yaş veya daha sonrasında evlenen kişiler ile 16 yaş ve öncesinde evlenen kişiler karşılaştırıldıklarında ikinci gruptakilerin aldatmaya daha yatkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Atkins et al. 2001).

Aldatma eğiliminin nesne ilişkileri bağlamında tartışıldığı çalışmada aldatma eğiliminde nevrotik ve ilkel savunma biçimlerinin aracılık rolü geçerli bulunurken, olgun savunma düzeneklerinin aracılık rolünün doğrulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Kakırman-Moroğlu, 2021)

Literatürde aldatma oranlarının farklılaşmasının sebeplerinden birinin de aldatma başlığı içerisinde hangi davranışların yer aldığına her geçen gün değişmesi olduğunu belirten Fife ve arkadaşları çalışmasında dijitalleşen dünyayla birlikte aldatma sınıflamasına dahil olan sanal aldatma kavramına da vurgu yapar (Fife et al. 2008).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatımıza dahil olan sanal aldatma ya da siber sadakatsizlik ile ilgili çalışmalar literatürde her geçen gün artmaktadır. Çevrimiçi aldatma davranışını etkileyen etmenleri inceleyen derleme çalışmasının sonucunda çevrimiçi aldatma ile ilişkilendirilen faktörler arasında aldatmaya ilişkin daha olumlu yaklaşımlar, düşük bağlılık düzeyi, üst düzeyde nitelikli alternatif partnerler, zayıf evlilik kalitesi, yüksek düzeyde yalnızlık, düşük ilişki tatmini, belirgin ilişki belirsizliği, endişeli ve kaçınan bağlanma özellikleri ile güçlü bir konumda bulunma arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( Kaya ve Şakiroğlu, 2023 ).

Geleneksel aldatma ve kıskançlık üzerine yapılan araştırmalardan farklı olarak internet aldatmalarına ve siber birlikteliklerle ilişkilendirilen kıskançlığa odaklandığı çalışmada Whitty çevrimiçi aldatmanın potansiyel sorunlara yol açabileceği göz önüne alınarak, bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmada erkek ve kadınların internet aldatmalarını anlamlandırmaları incelenmektedir. İki yüz otuz dört katılımcı, internet aldatmalarına dair bir ipucuyla ilişkilendirilmiş bir hikaye yazmıştır. Çoğunluk, bu durumu geleneksel çevrimdışı aldatma kadar ciddi bir ihanet olarak görmüştür. Bu bağlamda, duygusal aldatmanın cinsel aldatma kadar önemli olduğu ve cinsiyet farklılıklarının bu alanda da belirgin olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar, siber ilişkilerle ilgili düşünce biçimimize yeni bir perspektif sunmaktadır (Whitty, 2005) .

Avustralya'da gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçlarına göre, 1117 katılımcının %41'i sanal ortamdaki ilişkileri eşlere ihanet olarak değerlendirmektedir. Araştırma, sanal aldatmanın fiziksel aldatmadan farklı olmadığını vurgulamaktadır. Katılımcıların %30'u, bu tür ilişkilerin heyecan verici olduğunu ancak zamanla flörtten ziyade normal bir ilişki haline gelebileceğini ve bu nedenle aile ilişkilerine olumsuz etkileri olabileceğini belirtmektedir. Cinsel içeriklerin bu sanal ilişkilere eklenmesi, temas olmamasına rağmen aldatma olarak algılanmakta ve cinsel aldatma olarak adlandırılmaktadır ( Whitty ve Quigley, 2008), (Akt. Turanlı ve Fidan, 2022 : 320 ).

Sanal seksin, cinsel dürtüleri içeriyorsa sevgi ve aidiyetle bütünleşmesi gerektiğini belirten Keçe'nin (2015) çalışmasında bu şart sağlandığında ilişkinin daha güvenli olabileceğini belirtmektedir. Ancak, sanal seksin eksik yanlarının bireyleri yalnızlığa sürükleyebileceği ve alışkanlık haline gelebileceğine de dikkat çekmektedir. Bazı bireylerin sanal ilişkilerin gerçek dünyaya taşınmasını istemesi sonucunda beklenen haz elde edilemezse, sanal aldatmanın heyecanını kaybetme riskinin oluşacağından ve yasak bir ilişkinin heyecanı ile gerçek hayata taşındığında elde edilen cinsel doyum arasında farkların belirgenleşebileceğinden bahsetmektedir (Akt. Turanlı ve Fidan, 2022 : 321).

Türkiye'de kadınlarda boşanma nedenlerini araştıran sistematik bir derleme çalışmasında aldatma en dikkat çekici boşanma nedenlerinden biri olarak tespit edilmiştir. Bulguları incelenen 13 çalışmanın 12 tanesinde aldatmanın boşanma nedenleri arasında yer aldığı görülmüştür (Kaplan vd., 2018).

### **III. YÖNTEM**

#### **A. Araştırmanın Yöntemi**

Araştırmanın konusu, yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ile öz yeterlilik inançlarının aldatmaya yönelik tutumları ile ilişkisinin incelenmesidir.

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ölçme araçları aracılığıyla 18 yaş üstü, Türkiye'nin farklı illerinde ikamet eden 458 katılımcıdan veriler toplanmıştır. Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlarını ölçmek için Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, öz yeterlilik inançlarını ölçmek için Genel Öz yeterlilik Ölçeği, aldatmaya yönelik tutumlarını ölçmek için Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekler aracılığıyla toplanan veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences for Windows ) 27 programına işlenerek istatistiksel analizleri yapılmıştır.

Ölçekler arasındaki ilişki düzeyi ve yönü, Pearson Korelasyon yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

#### **B. Evren ve Örneklem**

Araştırmanın evrenini Türkiye'de yaşayan 18 yaş üstü yetişkin bireyler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini; Türkiye'de farklı illerde ikamet eden 18 yaş ve üzerindeki 458 yetişkin birey oluşturmaktadır. Katılımcıların % 62.9'u (n: 288) kadın, ve % 37.1'i (n:170) erkek olarak dağılım göstermektedir. Örneklem grubu seçilirken amaçsal örnekleme yöntemlerinden biri olan 'Ulaşılabilir (Kolayda) Örnekleme' tekniği kullanılmıştır.

#### **C. Veri Toplama Araçları**

Araştırma kapsamında veri toplamak için kullanılacak araçlar içerisinde ilk olarak katılımcıların sosyo-demografik bilgilerini toplamak amacıyla hazırlanan

demografik bilgi formu bulunmaktadır. Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (Garcia-Cueto et al. 2015), (Bakioğlu ve Türküm, 2019); Genel Öz-yeterlilik Ölçeği (Sherer et al. 1982), (Yıldırım ve İlhan, 2010) ve Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği (Whatley, 2008), (Toplu vd. 2014) kullanılarak katılımcılardan gerekli veriler toplanmıştır. Formlar eklerde sunulmuştur.

### **1. Demografik Bilgi Formu**

Demografik Bilgi formu yaş, cinsiyet, katılımcının hayatının çoğunluğunu geçirdiği yerin niteliği, eğitim durumu ve medeni durum bilgilerini kapsamaktadır.

### **2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği**

Araştırmada katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla orjinali (Garcia-Cueto et al. 2015) tarafından hazırlanan, Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını (Bakioğlu ve Türküm, 2019) ‘un yürüttüğü Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kullanılmıştır. 5 dereceli likert formatında hazırlanan ölçek ( 1. Hiç katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Tamamen Katılıyorum) 15 ifadeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan 20-100 arasında değişmektedir. Katılımcının ölçekten aldığı puanın artması, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumunun yükselmesi anlamına gelmektedir. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin yapılan araştırma neticesinde iç tutarlılık katsayısı .88, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .77 olarak tespit edilmiştir, dolayısıyla ölçeğin Türkçe formunun güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu sonucuna varılmaktadır.

### **3. Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği**

Araştırmada katılımcıların öz-yeterlilik inançlarını ölçmek amacıyla orjinali (Sherer, Maddux, & Mercandante, 1982) tarafından hazırlanmış, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları (Yıldırım ve İlhan, 2010) tarafından yapılan Genel Özyeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. 5 dereceli (Hiç ve Çok İyi aralığında ) likert formunda hazırlanan ölçek 17 ifadeden oluşmaktadır. (Sherer et al. 1982) tarafından ölçeğinin tamamının bir bütün olarak değerlendirilmesinin ve tümünden elde edilen toplam puan üzerinden çalışılmasının ve en az ilkokul mezunu 18 yaş üstü bireylere uygulanmasının araştırmalar için daha uygun olacağı belirtilmektedir. Tüm

ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) 0,80, test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,69 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmaktadır.

#### **4. Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği**

Araştırmada katılımcıların aldatmaya yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla orijinali (Whatley, 2008) tarafından geliştirilen, Türkçeye uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları (Toplu vd. 2014) tarafından yürütülen Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. 7 dereceli likert tipinde ( Kesinlikle katılmıyorum ve kesinlikle katılıyorum aralığında ) hazırlanan ölçek 12 ifadeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan 12 ile 84 arasında değişmektedir. Ölçekten düşük puan almak, bireylerin aldatma kavramına karşı daha az kabul edici; yüksek puan almak ise katılımcının aldatmaya karşı daha fazla kabul edici bir tutuma sahip olduğu anlamına gelmektedir. Katılımcının ölçekten 48 puan alması durumu, aldatma eylemine ilişkin kabul edici ve reddedici tutum arasında bir orta nokta (midpoint) olarak belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ( $\alpha$ ) .80 olarak bulunmuştur. Bu veriler ışığında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmaktadır.

#### **D. Verilerin Analizi**

Bu araştırmada, SPSS 27 yazılımı kullanılarak istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, ölçeklerin güvenilirlik düzeyi Cronbach Alfa katsayılarıyla değerlendirilmiş ve bu katsayıların 0.60'ın üzerinde olduğu saptanmıştır (Kılıç, 2016). Sonrasında, ölçeklerin normal dağılım özellikleri detaylı bir şekilde incelenerek basıklık ve çarpıklık katsayıları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sürecinde, ölçeklerin basıklık ve çarpıklık katsayılarının Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından önerilen -1.5 ile +1.5 aralığındaki referans değerlerini karşıladığı tespit edilmiştir. Ölçekler arasındaki ilişki düzeyi ve yönü, Pearson Korelasyon yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca, ölçeklerin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla Bağımsız Gruplar t-testi ve ANOVA testleri uygulanmıştır. Yordayıcılık analizi için Hiyerarşik Regresyon Analizi tercih edilmiştir. Tüm bu istatistiksel analizler, %95 güven aralığında yapılmış olup, p değeri 0.05 anlam düzeyi esas alınmıştır.

## IV. BULGULAR

### A. Bulguların Sunumu

Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ile öz yeterlilik inançlarının aldatmaya yönelik tutumları ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanan çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de farklı illerde ikamet eden 18 yaş ve üzerindeki 458 yetişkin bireyden elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

Çizelge 1: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Betimsel İstatistiklerin ve Basıklık, Çarpıklık, Cronbach Alpha Katsayılarının İncelenmesine Ait Bulgular

	<i>n</i>	<i>Min</i>	<i>Maks</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>Bask.</i>	<i>Çarpk.</i>	<i>(α)</i>
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	458	23	75	58.38	10.63	0.17	-0.74	0.84
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	458	38	85	65.01	10.08	-0.39	-0.35	0.85
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	458	12	44	19.12	7.39	0.91	1.17	0.65

Çizelge 2: Katılımcılara Ait Demografik Bilgilerin Dağılımı

		<i>n</i>	%
Cinsiyet	Kadın	288	62.9
	Erkek	170	37.1
Yaş	18-25	69	15.1
	26-40	280	61.1
	41-55	109	23.8
Medeni Durum	Bekar	116	25.3
	İlişkisi Var	40	8.7
	Evli	275	60.0
Eğitim Durumu	Boşanmış	27	5.9
	Lise Mezunu	61	13.3
	Lisans / Ön lisans	283	61.8
	Yüksek Lisans /Doktora	114	24.9
Hayatının Çoğunun Geçtiği Yer	Köy/Kasaba	60	13.1
	İlçe	86	18.8
	Şehir	119	26.0
	Büyükşehir	193	42.1
	Toplam	458	100.0

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, katılımcıların çoğu (62,9) kadındır. Çoğu (61,1) 26-40 yaş aralığındadır. Çoğu (60,0) evlidir. Çoğu (61,8) lisans/ön lisans mezunudur. Çoğunun (42,1) hayatının büyük bir kısmı büyükşehirde geçmiştir.

## 1. Korelasyon Analizi Bulguları

Çizelge 3: Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Arasındaki İlişki

	1	2	3
1-Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	1		
2-Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	.14**	1	
3-Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	-.13**	-.22**	1

\*\*p<0.01, \*p<0.05 Uygulanan testin ismi: Pearson Korelasyon Testi

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ( $r=.14$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyon, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ( $r=-.13$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır.

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ( $r=-.22$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır.

## 2. Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları

Çizelge 4: Öz Yeterlilik ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Aldatmaya Yönelik Tutumu Yordamasına İlişkin Bulgular

	Yordayıcılar	B	SH <sub>B</sub>	$\beta$	t	p	F	R <sup>2</sup>
<b>Model 1</b>	Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	-0.16	0.03	-0.22	-4.92	<.001***	24.21***	0.05
<b>Model 2</b>	Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	-0.15	0.03	-0.21	-4.57	<.001***	14.84***	0.06
	Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	-0.07	0.03	-0.11	-2.29	0.022*		

\*\*\*p<.001, \*\*p<.01, \*p<.05; Kullanılan Test: Hiyerarşik Regresyon Analizi



Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, analize ilk olarak öz yeterlilik bağımsız değişkeni alınmıştır. Öz yeterliliğin aldatmaya yönelik tutumu yordadığı tespit edilmiştir ( $F(1,456)=24.21, p<.001$ ). Bu değişken aldatmaya yönelik tutum değişkenindeki varyansın %5'ini açıklayabilmektedir. Analize ikinci modelde, toplumsal cinsiyet rolleri değişkeni dahil edilmiştir. Bu değişkenin aldatmaya yönelik tutum bağımlı değişkendeki varyansa %1'lik bir katkısı olduğu gözlemlenmiştir. Öz yeterlilik ve toplumsal cinsiyet rollerinin aldatmaya yönelik tutumu yordadığı ve ikisi bir arada bağımlı değişkeni ait varyansın %6'sını açıklayabildiği gözlemlenmiştir ( $F(2,454)=14.84, p<.001$ ).

### 3. Karşılaştırma Analizi Bulguları

Çizelge 5: Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Kadın(n=288)		Erkek(n=170)		t	Sd.	p
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	61.82	8.83	52.55	10.90	9.41	298.802	<.001***
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	65.16	10.27	64.75	9.76	0.41	456	0.680
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	18.09	6.80	20.87	8.01	-3.79	310.095	<.001***

\*\*\* $p<.001$ , \*\* $p<.01$ , \* $p<.05$  Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği boyutu cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmemiştir ( $p>.05$ ).

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $t(298.802)=9.41, p<.05$ ). Ölçeklerden alınan ortalama puanlar değerlendirildiğinde kadınların puanları erkeklere göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $t(310.095)=-3.79, p<.05$ ). Ölçeklerden alınan ortalama puanlar değerlendirildiğinde erkeklerin puanları kadınlara göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Çizelge 6: Yaşa Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Yaş						F(2,455)	p	Post-Hoc
	18-25 <sup>1</sup> (n=69)		26-40 <sup>2</sup> (n=280)		41-55 <sup>3</sup> (n=109)				
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	53.72	12.14	59.28	10.11	59.02	10.26	8.04	<.001***	2,3>1
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	64.06	10.68	65.13	10.14	65.30	9.57	0.37	0.690	-
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	18.65	7.37	18.39	6.64	21.30	8.74	6.40	0.002**	3>2

\*\*\*p<.001, \*\*p<.01, \*p<.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği boyutundan aldıkları puanlar yaş değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmemiştir (p>.05).

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir (F(2.455)=8.04, p<.05). Tukey çoklu karşılaştırması sonucunda, 26-40 ve 41-55 yaş aralığında olanların aldığı puanları 18-25 yaş aralığında olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir (F(2.455)=6.40, p<.05). Games-Howell çoklu karşılaştırması sonucunda, 41-55 yaş aralığında olanların aldığı puanları 26-40 yaş aralığında olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Çizelge 7: Eğitim Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Eğitim Durumu						F(2,455)	p	Post-Hoc
	Lise Mezunu <sup>1</sup> (n=61)	Lisans / Ön lisans <sup>2</sup> (n=283)	Yüksek Lisans /Doktora <sup>3</sup> (n=114)	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$			
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	53.43	10.49	58.55	10.66	60.60	9.84	9.47	<.001***	2,3>1
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	65.20	11.14	64.47	9.94	66.25	9.80	1.28	0.279	-
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	18.31	8.33	18.95	7.24	19.98	7.20	1.22	0.298	-

\*\*\*p<.001, \*\*p<.01, \*p<.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği boyutundan aldıkları puanlar eğitim durumu değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmemiştir (p>.05).

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden) aldıkları puanlar eğitim durumu değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir (F(2.455)=9.47, p<.05). Tukey çoklu karşılaştırması sonucunda, lisans/ön lisans ve yüksek lisans/doktora mezunu olanların aldığı puanları lise mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Çizelge 8: Medeni Duruma Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Medeni Durum								F(3,454)	p	Post-Hoc
	İlişkisi										
	Bekar <sup>1</sup> (n=116)	Var <sup>2</sup> (n=40)	Evli <sup>3</sup> (n=275)	Boşanmış <sup>4</sup> (n=27)	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	56.89	11.04	57.53	11.30	59.01	10.53	59.59	8.43	1.29	0.277	-
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	64.62	10.35	62.93	10.42	65.56	9.81	64.07	11.07	0.98	0.401	-
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	18.73	6.84	20.43	7.38	18.98	7.50	20.37	8.51	0.81	0.487	-

\*\*\*p<.001, \*\*p<.01, \*p<.05 Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği

boyutundan aldıkları puanlar medeni durum değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmemiştir ( $p>.05$ ).

Çizelge 9: Hayatının Çoğunun Geçtiği Yere Göre Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Hayatının Çoğunun Geçtiği Yer								F(3,454)	p	Post-Hoc
	Köy/Kasaba <sup>1</sup> (n=60)		İlçe <sup>2</sup> (n=86)		Şehir <sup>3</sup> (n=119)		Büyükşehir <sup>4</sup> (n=193)				
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	53.85	13.16	56.44	10.67	58.83	10.43	60.37	9.30	7.18	<.001***	4>1,2
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	64.50	11.58	64.51	9.36	64.52	9.57	65.68	10.24	0.50	0.682	-
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	20.15	8.89	18.79	6.74	19.10	7.71	18.97	6.97	0.47	0.702	-

\*\*\* $p<.001$ , \*\* $p<.01$ , \* $p<.05$  Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği boyutundan aldıkları puanlar hayatının çoğunun geçtiği yer değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmemiştir ( $p>.05$ ).

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar hayatının çoğunun geçtiği yer değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $F(3,454)=7.18$ ,  $p<.05$ ). Games-Howell çoklu karşılaştırması sonucunda, hayatının çoğunu büyükşehirde geçirenlerin aldığı puanları köy/kasaba ve ilçede geçirenlere kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Çizelge 10: Toplumsal Cinsiyet Roller ve Öz Yeterlilik Düzeylerine Göre Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Hayatının Çoğunun Geçtiği Yer								F(3,454)	p	Post-Hoc
	Yüksek Top C.- Yüksek Genel Öz. <sup>1</sup> (n=60)		Yüksek Top C.- Düşük Genel Öz. <sup>2</sup> (n=86)		Düşük Top C. Düşük Genel Öz. <sup>3</sup> (n=119)		Düşük Top C. -Yüksek Genel Öz. <sup>4</sup> (n=193)				
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS			
Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği	17.36	5.82	20.17	8.15	21.74	8.79	18.71	6.72	7.44	<.001***	3,2>1

\*\*\* $p<.001$ , \*\* $p<.01$ , \* $p<.05$  Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar toplumsal cinsiyet rolleri ve öz yeterlilik düzeyleri değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $F(3.454)=7.18, p<.05$ ). Games-Howell çoklu karşılaştırması sonucunda, düşük toplumsal cinsiyet ve düşük genel özyeterlilik, yüksek toplumsal cinsiyet ve düşük genel özyeterlilik puanı olan grubun aldığı puanların yüksek toplumsal cinsiyet ve yüksek genel özyeterlilik grubununa göre kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

## V.TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde yapılan veri analizi sonucunda ulaşılan sonuçlar alanyazında benzer çalışmalar temel alınarak tartışılmıştır.

### A. “H1:Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve öz yeterlilik inancı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.” Hipotezine İlişkin Bulgular

Yapılan araştırmada Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ( $r=.14$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey pozitif korelasyon bulunmuştur. Araştırmaya göre katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça öz yeterlilik inançları da artmaktadır. Bu bağlamda “Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve öz yeterlilik inancı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.” önermesine sahip H1 hipotezi doğrulanmıştır. Alanyazında Özkan’ın (2019) yürüttüğü çalışmasında ulaştığı sonuçlar bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir, sporcu öz yeterliliği ve toplumsal cinsiyet rolü algıları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Başerer-Berber ve Karakuş-Umar (2022) çalışmasında kişinin özyeterlilik inancı geliştirmesinin toplumsal cinsiyet rolleri kalıp yargıları ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu görüşü destekleyen çalışmalara örnek olarak, teknoloji kullanımını öz yeterliliğini etkileyen faktörlerin araştırıldığı çalışmada bireylerin toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinde oldukları saptanmıştır (Copper, 2006). Coşkun (2018) 11-15 yaş arası 945 öğrenciyle yürüttüğü çalışmasında, yetiştikleri ailenin tutumunu eşitlikçi olarak ifade eden bireylerin genel öz-yeterlilik puanlarının, demokratik tutuma sahip olmayan ailelerde yetişen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu araştırmalara ek olarak alanyazında farklı sonuçlara sahip olan çalışmalar da bulunmaktadır. Yüksekokul öğrencileri üzerinde yürütülen bir diğer çalışmada katılımcıların toplumsal cinsiyet algıları ve öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Özpulat ve Özvarış, 2019 :104).

Araştırmaların yapıldıkları yıllar, araştırmaların örneklem sayısındaki ve örneklem demografik yapısındaki farklılıkların sonuçlardaki farklılığa etki eden önemli unsurlar olduğu araştırmacı tarafından düşünölmektedir.

### **B. “H2:Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ( $r=-.13$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır. Araştırmaya göre katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutumları azalmaktadır. Bu bağlamda “Toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.” önermesine sahip H2 hipotezi doğrulanmıştır. Demirci (2021) çalışmasında eşitlikçi cinsiyet rolü tutumu ve aldatma eğilimi arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki olduğunu bulgularda sunmuştur. Aldatmaya yönelik tutum ve aldatma eğilimi arasında yapılan bir araştırmada, bireylerin ilişkilerde aldatmaya karşı kabul edici tutum düzeyi yükseldikçe partnerini aldatma eğiliminin de yükseldiği bulunmuştur (Haack ve Falcke, 2014). Bu veri göz önünde bulundurulduğunda sonucun bu çalışmayla paralellik gösterdiği görölmektedir.

### **C. “H3: Öz yeterlilik inancı ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ( $r=-.22$ ,  $p<0.01$ ) değişkenleri arasında düşük düzey negatif korelasyon saptanmıştır. Araştırmaya göre katılımcıların öz-yeterlilik inançları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutumları azalmaktadır. Bu bağlamda “Öz yeterlilik inancı ve aldatmaya yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır.” önermesine sahip H3 hipotezi doğrulanmıştır. Çeşitli araştırmalar, öz yeterlilik ile aldatmaya yönelik tutum arasında karmaşık bir ilişki olduğunu göstermektedir. Brown ve ekibinin (2005) çalışması, yüksek öz yeterliliğe sahip bireylerin, aldatma ile ilgili etik dışı davranışları daha az kabul etme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, öz yeterlilik duygusunun etik değerlere bağlılığı artırabileceğini öne sürmektedir. Ancak, bu ilişki tek yönlü değildir. Carlson ve ekibinin (2017) çalışması ise, aşırı öz yeterliliğe sahip

bireylerin, etik dışı davranışları meşrulaştırma ve aldatma ile ilgili normları daha az takip etme eğiliminde olduğunu bulmuştur. Bu bulgular, aşırı öz yeterliliğin, aldatmaya yönelik tutumu olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bahsi geçen araştırmalarda, belirtilen aldatma tanımı, etik dışı davranışlarda bulunma, hileli davranış anlamları üzerinden incelenmektedir. Bu yönüyle bu araştırmanın konusu olan partner ilişkisindeki aldatma kavramından farklıdır. Ancak sonuçlarının bu araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği düşünülebilir. Bunun yanında alanyazında öz-yeterlilik ve partner aldatmasına yönelik tutum arasındaki ilişkiyi inceleyen farklı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle araştırmanın güncel verileriyle literatüre önemli bir katkı sunduğu düşünülmektedir.

Brown'ın (2001) çatışmadan uzak durma nedenli aldatma davranışını, kişilerin evliliklerinde kavga çıkarmamak adına sorunları doğrudan ifade etmekten ve duygusal konuları paylaşmaktan kaçınmaları sonucunda yüzleşilemeyen problemlerin birikmesi ve sonunda aldatma gibi davranışların ortaya çıkması durumu olarak tanımlamaktadır. Bu tanım göz önünde bulundurulduğunda öz yeterlilik inancı düşük bireylerin aldatmaya karşı daha kabul edici tutumda olmalarının bir sebebinin, çatışmayla baş etme yeterliliklerine olan inançlarının düşük olması olabileceği araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

#### **D. “H4: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $F(2,455)=8.04, p<.05$ ). Tukey çoklu karşılaştırması sonucunda, 26-40 ve 41-55 yaş aralığında olanların aldığı puanların 18-25 yaş aralığında olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. 26-40 ve 41-55 yaş aralığında olanların 18-25 yaş aralığında olanlara göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip oldukları saptanmıştır. Bu bağlamda “Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip olan H4 hipotezi doğrulanmıştır. Alanyazında yaş arttıkça eşitlikçi cinsiyet rolü tutumunun arttığını gösteren bulguları bu araştırmayla paralellik gösteren farklı çalışmalar da mevcuttur (Salman, 2017; Demirci, 2021; Kantoğlu, 2017 ). Ancak bunlara ek olarak farklı



sonuçlara ulaşılan çalışmalar da mevcuttur. Özkan (2019) ve Arıcı (2011) çalışmalarında da toplumsal cinsiyet rolü tutumu ve yaş arasında anlamlı ilişki bulunmasına rağmen daha yüksek yaştaki katılımcıların daha düşük yaştaki katılımcılara göre geleneksel cinsiyet rolü tutumlarının arttığı saptanmıştır. Ancak bahsi geçen araştırmalarda toplumsal cinsiyet rolü tutumu arasındaki farkların saptandığı yaş aralığı 18-25 aralığındaki bireyler üzerindedir. Bu yönüyle bu araştırmada kıyaslanan yaş aralığından farklılık göstermektedir. Öztürk (2020); Başar, (2012 ) sundukları bulgularda ileri yaş gruplarının daha düşük düzeydeki yaş gruplarına göre daha geleneksel cinsiyet rolü tutumuna sahip olduklarını saptamışlardır. Bu yönüyle bu araştırmanın sonuçlarıyla farklı bulgulara ulaşmışlardır. Araştırmaların yapıldığı yıl ve örnekleminin demografik yapısındaki farklılıkların araştırma sonuçlarındaki farklılığa yol açmış olabileceği araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

#### **E. “H5: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $t(298.802)=9.41, p<.05$ ). Ölçeklerden alınan ortalama puanlar değerlendirildiğinde kadınların puanları erkeklere göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda araştırmaya göre kadınların erkeklere kıyasla daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip olduğu saptanmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda “Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip H5 hipotezi doğrulanmıştır. Toplumsal cinsiyet algısını araştıran çalışmalarda da toplumsal cinsiyet algılarının cinsiyete göre farklılaştığı, kadınların erkeklere göre daha olumlu cinsiyet algısına sahip oldukları görülmüştür (Özpulat, 2016; Özpulat ve Özvarış, 2019; Öngen ve Aytaç, 2013; Kodan Çetinkaya; 2013) . Bahsi geçen araştırma sonuçları bu araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi cinsiyet tutumuna sahip olduğu farklı çalışmalar da mevcuttur (Vefikuluçay vd. 2007; Çelik vd. 2013; Gui, 2019) . Ancak alanyazında kadınların erkeklere göre daha geleneksel cinsiyet rolü tutumuna sahip olduğu çalışmalar da mevcuttur (Demirci, 2021; Kara, 2019; Önder vd. 2013 ) .

**F. “H6: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları hayatlarının çoğunu geçirdiği yere göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar hayatının çoğunun geçtiği yer değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $F(3.454)=7.18, p<.05$ ). Games-Howell çoklu karşılaştırması sonucunda, hayatının çoğunu büyükşehirde geçirenlerin aldığı puanları köy/kasaba ve ilçede geçirenlere kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. Hayatının çoğunu büyükşehirde geçirenlerin köy-kasaba ya da ilçede geçiren bireylere göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip olduğu saptanmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda “Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları hayatlarının çoğunu geçirdiği yere göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip H6 hipotezi doğrulanmıştır. Köyde ve kentte yaşayan anaokulu dönemindeki çocuklar ve ebeveynleri üzerinde yapılan bir araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Okutan, 2023). Sözü geçen araştırmada köyde yaşayan ebeveynlerin kentte yaşayan ebeveynlere göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolü bakış açısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak Zeyneloğlu (2008), Altın (2018), Kaya ve Uysal (2015), Pınar ve arkadaşlarının (2008) çalışmalarındaki bulgular da bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Literatürde farklı sonuçlara ulaşılan çalışmalar da mevcuttur. Atış (2010), Özkan (2019), Özpulat ve Özvarış (2018) çalışmalarında yaşanan en uzun yerin niteliğine göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği puan ortalamalarının dağılımındaki farkın önemsiz bulunduğu saptanmıştır. Araştırmaların gerçekleştirildikleri yıl, değişen kültürel değerler, araştırma örnekleminin demografik değişkenlerinin farklı dağılımı gibi sebeplerin, sonuçların farklı çıkmasına yol açmış olabileceği araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

**G. “H7: Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden) aldıkları puanlar eğitim durumu değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $F(2.455)=9.47, p<.05$ ). Tukey çoklu karşılaştırması sonucunda, lisans/ön lisans ve yüksek lisans/doktora mezunu olanların aldığı puanları lise mezunu olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Lisans/Ön Lisans ya da Yüksek Lisans/Doktora mezunları lise mezunu olanlara göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip oldukları saptanmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda “Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolü tutumları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip H7 hipotezi doğrulanmıştır. Demirci (2021) çalışmasında toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının eğitim durumuna göre farklılaştığını saptamıştır. Eğitim düzeyi ve eşitlikçi cinsiyet rolü tutumu arasında negatif yönlü ilişki olduğuna dair bulgularıyla araştırma sonucuyla farklılık gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Bulut, 2019; Tekin, 2019). Ancak eğitim düzeyi arttıkça eşitlikçi cinsiyet rolü tutumunun arttığını gösteren çalışmaları bu araştırmanın bulgularıyla paralellik gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Crompton ve Lyonette, 2011; Yoshihama et al. 2014; Öztürk, 2020; Can ve Girgin Büyükbayraktar, 2018). Araştırmaların gerçekleştirildikleri yıl, değişen kültürel değerler, araştırma örnekleminin demografik değişkenlerinin farklı dağılımı gibi sebeplerin, sonuçların farklı çıkmasına yol açmış olabileceği araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

#### **H. “H8: Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar yaş değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $F(2.455)=6.40, p<.05$ ). Games-Howell çoklu karşılaştırması sonucunda, 41-55 yaş aralığında olanların aldığı puanları 26-40 yaş aralığında olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda 41-55 yaş aralığında olanların 26-40 yaş aralığında olan bireylere kıyasla aldatmaya yönelik daha kabul edici tutuma sahip oldukları saptanmıştır.

Bu bağlamda “Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları yaşa göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip H8 hipotezi doğrulanmıştır. Literatür incelendiğinde araştırma bulgularını destekleyici çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür. Deniz ve Baltacı (2023) çalışmalarında yaş değişkeninin aldatmaya yönelik tutumu anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır, Benzer biçimde daha ileri yaş gruplarının aldatmaya yönelik daha kabul edici tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılan çalışmalar da bulunmaktadır (Whitty, 2003; Yıldırım, 2019). Yaş ilerledikçe aldatmaya yönelik kabul edici tutumun artmasının bir sebebi evli bireylerde

evlilik süreleri arttıkça aldatma eğilimlerinin artmasıyla açıklanabilir. Alanyazında evlilik süresi arttıkça aldatma eğiliminin arttığını bulgularında sunan çalışmalar mevcuttur (Demirci, 2021; Kubat, 2012; Çavuşoğlu, 2011). Tam tersi bulguların olduğu çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Sevi ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında yaş düştükçe aldatmayı kabul etme eğiliminin arttığını gösteren sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca aldatma eğiliminin yaşa göre farklılaştığını saptayan farklı çalışmalar da mevcuttur (Şatıroğlu, 2017; Demirci, 2021). Bu verilere ek olarak aldatma eğiliminin yaşa göre farklılaşmadığını bulgularında sunan çalışmalar da bulunmaktadır (Kubat, 2012). Araştırmanın söz konusu güncel bulgusu ile konu ile ilgili tartışmalara katkı sunduğu düşünülmektedir. Araştırmaların gerçekleştirildikleri yıl, değişen kültürel değerler, araştırma örnekleminin demografik değişkenlerinin farklı dağılımı gibi sebeplerin, sonuçların farklı çıkmasına yol açmış olabileceği araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

### **I. “H9: Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $t(310.095)=-3.79, p<.05$ ). Ölçeklerden alınan ortalama puanlar değerlendirildiğinde erkeklerin puanları kadınlara göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmada kullanılan Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Skorları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutum artmaktadır. Araştırmaya göre erkeklerin kadınlara kıyasla aldatmaya yönelik daha kabul edici tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda “Yetişkinlerin aldatmaya yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip olan H9 hipotezi doğrulanmıştır. Alanyazında bu sonucuna benzer bulgulara ulaşılan çalışmalar mevcuttur (Easton et al. 2007; Brand et al. 2007; Çelikadam, 2018; Demirtaş ve Fincham, 2017) Bununla birlikte Deniz ve Baltacı (2023) çalışmalarında cinsiyetin aldatmaya yönelik tutumu yordamadığı sonucuna ulaşmışlardır. Aldatmaya yönelik tutum ve aldatma eğilimi arasında yapılan bir araştırmada, bireylerin ilişkilerde aldatmaya karşı kabul edici tutum düzeyi yükseldikçe partnerini aldatma eğiliminin de yükseldiği bulunmuştur (Haack ve Falcke, 2014). Bu veriye dayanarak aldatma eğilimi ve cinsiyet arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların da mevcut araştırmayla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Aldatma eğilimi ve cinsiyet arasında anlamlı ilişkinin olduğunu belirten çalışmaların ( Yıldırım, 2019; Polat, 2006; Kantarcı, 2009; Kubat, 2012; Dursun, 2016; Şatiroğlu, 2017; DeStefano ve Oala, 2008) mevcut sonucu destekler nitelikte olduğu; aldatma eğilimi ve cinsiyet arasında anlamlı ilişkinin bulunmadığı çalışmaların da (Tavas, 2020; Tortamış, 2014) mevcut hipotezi yanlışlar nitelikte olduğu düşünülmektedir. Aldatma eğiliminin cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunduğu belirtilen çalışmalarda erkeklerin aldatma eğiliminin kadınlardan yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonucun toplumsal cinsiyet rolü tutumları, benimsenmiş toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıp yargıları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Knodel ve arkadaşlarının (1997) araştırmasında katılımcıların çoğunluğunun kadın bireylerin aldatmasının erkek bireylerin aldatmasına kıyasla ahlaki olarak daha yanlış bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunların yanında aldatma eğilimi ve cinsiyet arasında anlamlı ilişki bulunan, kadınların aldatma eğiliminin erkeklerin aldatma eğiliminden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılan çalışmalar da mevcuttur (Cicerali ve Büyük, 2021: 5241;) Aldatma eğilimindeki artışta çalışma yaşamının etkisinin önemli olduğu belirtilmektedir. Önceden, erkeklerin daha fazla çalışma yaşamında bulunmaları nedeniyle aldatma potansiyellerinin daha yüksek olduğu belirtilmekteydi (Schwartz and Young, 2009). Ancak günümüzde kadınların da iş hayatına katılımı arttıkça aldatma eğilimlerinde cinsiyet farkının azaldığı gözlemlenmektedir (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001).

#### **J. “H10: Yetişkinlerin öz yeterlilik inançları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.” Hipotezine İlişkin Bulgular**

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Genel Öz Yeterlilik Ölçeğinden aldıkları puanlar eğitim durumu değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmemiştir ( $p > .05$ ). Bu doğrultuda “Yetişkinlerin öz yeterlilik inançları eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.” önermesine sahip

H10 hipotezi doğrulanmamıştır. Mert ve diğerlerinin (2023) çalışmasında benzer bulgulara ulaşılarak, öz yeterlilik düzeyi ve eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Alanyazında benzer bulgulara ulaşılan farklı çalışmalar da mevcuttur (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2002; Yiğitbaş ve Yetkin, 2007; Alataş, 2023).

## K. Araştırma Hipotezleri Dışındaki Bulgular

Verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, analize ilk olarak öz yeterlilik bağımsız değişkeni alınmıştır. Öz yeterliliğin aldatmaya yönelik tutumu yordadığı tespit edilmiştir ( $F(1,456)=24.21, p<.001$ ). Bu değişken aldatmaya yönelik tutum değişkenindeki varyansın %5'ini açıklayabilmektedir. Analize ikinci modelde, toplumsal cinsiyet rolleri değişkeni dahil edilmiştir. Bu değişkenin aldatmaya yönelik tutum bağımlı değişkendeki varyansa %1'lik bir katkısı olduğu gözlemlenmiştir. Öz yeterlilik ve toplumsal cinsiyet rollerinin aldatmaya yönelik tutumu yordadığı ve ikisi bir arada bağımlı değişkeni ait varyansın %6'sını açıklayabildiği gözlemlenmiştir ( $F(2,454)=14.84, p<.001$ ).

Demirci (2021) çalışmasında eşitlikçi cinsiyet rolü tutumu ve aldatma eğilimi arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki olduğunu bulgularda sunmuştur. Aldatmaya yönelik tutum ve aldatma eğilimi arasında yapılan bir çalışmada, bireylerin ilişkilerde aldatmaya karşı kabul edici tutum düzeyi yükseldikçe partnerini aldatma eğiliminin de yükseldiği bulunmuştur (Haack ve Falcke, 2014). Bu veri göz önünde bulundurulduğunda sonucun bu çalışmayla paralellik gösterdiği görülmektedir.

Brown ve ekibinin (2005) çalışması, yüksek öz yeterliliğe sahip bireylerin, aldatma ile ilgili etik dışı davranışları daha az kabul etme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Carlson ve ekibinin (2017) çalışması ise, aşırı öz yeterliliğe sahip bireylerin, etik dışı davranışları meşrulaştırma ve aldatma ile ilgili normları daha az takip etme eğiliminde olduğunu bulmuştur. Bu bulgular, aşırı öz yeterliliğin, aldatmaya yönelik tutumu olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bahsi geçen çalışmalarda, belirtilen aldatma tanımı, etik dışı davranışlarda bulunma, hileli davranış anlamları üzerinden incelenmektedir. Bu yönüyle bu araştırmanın konusu olan partner ilişkisindeki aldatma kavramından farklıdır. Ancak sonuçlarının bu araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği düşünülebilir

Araştırmacı tarafından araştırmanın önemi ifade edilirken, Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği içerisinde 5. sırada yer alan “Çevrimiçi-internet davranışı (örneğin, cinsel içerikli sohbet odaları, porno siteleri) bir aldatma davranışıdır.” ifadesinin, güncel bir araştırma konusu olan sanal aldatma kavramına yönelik tutuma ilişkin veri toplamayı sağlaması yönünden literatüre olan katkısı vurgulanmıştır. Bu bağlamda;

Katılımcıların aldatmaya yönelik tutum ölçeği 5. ifadeden aldıkları puanlar cinsiyet değişkeni yönünden incelendiğinde, karşılaştırılan gruplar arası fark gözlemlenmiştir ( $t(278.810)=-7.74, p<.05$ ). Ölçeklerden alınan ortalama puanlar değerlendirildiğinde erkeklerin puanları kadınlara göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Erkeklerin sanal aldatma eylemine karşı kadınlara kıyasla daha kabul edici tutumları olduğu bulgularda gözlenmektedir. Sonucun böyle olmasının sebebi araştırmada kadın katılımcıların oranının yüksek olmasıyla açıklanabilir. Bunun yanında erkeklerin kadınlara kıyasla gerçek yaşamdaki aldatma eğiliminin ve aldatmaya karşı kabul edici tutumunun daha yüksek olduğu çalışmalar mevcuttur (Polat, 2006; Kantarcı, 2009; Kubat, 2012). Araştırmacı bu sonucu gerçek yaşamdaki aldatma eylemine karşı cinsiyetlerin tutumunun, sanal aldatma eylemine karşı olan tutumda da paralellik gösterdiği biçiminde yorumlamaktadır. Literatürde bu görüşü destekleyen çalışmalar bulunmaktadır ( Whitty ve Quigley, 2008) Avustralya'da gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçlarına göre, 1117 katılımcının %41'i sanal ortamdaki ilişkileri eşlere ihanet olarak değerlendirmektedir. Araştırma, sanal aldatmanın fiziksel aldatmadan farklı olmadığını vurgulamaktadır. Katılımcıların %30'u, bu tür ilişkilerin heyecan verici olduğunu ancak zamanla flörtten ziyade normal bir ilişki haline gelebileceğini ve bu nedenle aile ilişkilerine olumsuz etkileri olabileceğini belirtmektedir. Ayrıca sosyal medya kullanımının evli çiftler üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışmada katılımcıların çoğu sanal aldatmanın gerçek yaşamdaki aldatma ile aynı düzeyde yıkıcı etkisinin bulunduğunu belirtmişlerdir (Gökçe, 2021). Her iki araştırmada da katılımcıların çoğunluğunun sanal aldatma ve gerçek yaşamdaki aldatmadan farklı olmadığını vurguladıkları görülmüştür. Araştırmada aldatmaya yönelik tutum ölçeği 5. İfadeye verilen yanıtlarda erkeklerin sanal aldatma kavramına karşı daha kabul edici yanıtlar vermiş olmasının literatürdeki araştırmalarla paralellik gösterdiği araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

Katılımcıların “Çevrimiçi-internet davranışı (örneğin, cinsel içerikli sohbet odaları, porno siteleri) bir aldatma davranışdır.” ifadesinden aldıkları puanlar yaş, eğitim durumu, medeni durum, hayatının çoğunun geçtiği yer değişkenleri yönünden incelendiğinde karşılaştırılan gruplar arasında bir fark gözlenmemiştir ( $p>.05$ ).

Araştırmanın verilerine göre Medeni Durum değişkenine göre herhangi bir ölçek skoru için anlamlı farklılık bulunmamaktadır, ancak alanyazında farklı sonuçlara ulaşılan çalışmalar mevcuttur. (Deniz ve Baltacı, 2023) çalışmalarında ilişki durumunun aldatmaya yönelik tutumu anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır.



## VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

### A. Sonuçlar

Çalışmanın bu kısmında bulgulardan elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

- Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği Toplam Skorları ile Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça öz yeterlilik inançları da artmaktadır.
- Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği Toplam Skorları ile Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü, düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutumları azalmaktadır.
- Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği Toplam Skorları ile Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır. Katılımcıların öz-yeterlilik inançları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutumları azalmaktadır.
- Katılımcıların yaşlarına göre Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. 26-40 ve 41-55 yaş aralığında olanların 18-25 yaş aralığında olanlara göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip oldukları saptanmıştır.
- Kadınlar ile erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu saptanmıştır. Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği toplam skorları arttıkça eşitlikçi cinsiyet rolü tutum puanı artmaktadır. Araştırmaya göre kadınların erkeklere kıyasla daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip olduğu saptanmıştır.
- Katılımcıların Hayatının Çoğunu Geçirdiği Yere göre Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı

farklılık bulunmuştur. Hayatının çoğunu büyükşehirde geçirenlerin köy-kasaba ya da ilçede geçiren bireylere göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip olduğu saptanmıştır.

- Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Lisans/ÖnLisans ya da YüksekLisans/Doktoramezunları lise mezunu olanlara göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumuna sahip oldukları saptanmıştır.
- Katılımcıların yaşlarına göre Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırma sonucunda 41-55 yaş aralığında olanların 26-40 yaş aralığında olan bireylere kıyasla aldatmaya yönelik daha kabul edici tutuma sahip oldukları saptanmıştır.
- Katılımcıların cinsiyete göre Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada kullanılan Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği Skorları arttıkça aldatmaya yönelik kabul edici tutum artmaktadır. Araştırmaya göre erkeklerin kadınlara kıyasla aldatmaya yönelik daha kabul edici tutuma sahip oldukları saptanmıştır.
- Katılımcıların Eğitim Durumlarına göre Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği Toplam Skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.
- Araştırmanın verilerine göre Medeni Durum değişkenine göre herhangi bir ölçek skoru için anlamlı farklılık bulunamamıştır.

## **B. Öneriler**

Çalışmanın bu kısmında yapılan alanyazın taraması ve araştırma sonuçları temel alınarak öneriler sunulmuştur.

Araştırmamızda aldatma kavramı; bir ilişki içerisinde olan partnerlerden birinin ya da her ikisinin, üzerinde uzlaştıkları değerlere aykırı biçimde davranması, şeklinde tanımlanmıştır. Aldatma kavramı literatürde çoğunlukla tek eşli heteroseksüel bireyler üzerinden araştırılmıştır. Günümüzde bireylerin kendini tanımladığı cinsiyet, cinsel yönelim, içinde buldukları ilişkide üzerinde uzlaştığı değerler, ilişkide olması onaylanan kişi sayısı ve ilişki biçimleri her geçen gün çeşitlilik göstermektedir.

Dolayısıyla başta belirtilen aldatma tanımı içerisinde yer alan “uzlaşılabilir değerlere aykırı biçimde davranmak” ifadesinin derinleştirilmesi ve çiftlerin üzerinde uzlaştıkları yaygın ilişki biçimlerinin ve değerlerinin güncel versiyonlarının tanımlanması son derece önemlidir. Güncel ilişki biçimlerinin yeniden tanımlanmasının, aldatma kavramının, aldatma türlerinin ve nedenlerinin de yeniden tanımlanarak çağa uygun biçimleriyle literatüre kazandırılmasını sağlayacaktır. Günümüzde bireylerin yaygın olarak tercih ettiği ilişki biçimlerinin tanımlandığı bir derleme çalışması yapılması, bahsi geçen ilişki biçimlerine olan bakış açısını, tutumu ölçen ölçeklerin geliştirilmesi ya da nitel çalışmaların yapılmasının, literatürde güncel ilişki biçimlerinin kavramsallaştırılmasına katkı sunacak önemli çalışmalar olacağı araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

İlişki biçimlerinde değişikliğe yol açan kavramlardan biri de sanal aldatma kavramıdır. Alanyazında sanal aldatma kavramıyla çalışılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. (Turanlı ve Fidan, 2022)’nin geliştirmiş olduğu sanal aldatma ölçeği mevcuttur. Ölçek bireylerin sanal aldatma eğilimini ölçmektedir. Bu çalışmaya ek olarak hangi tür davranışların sanal aldatma kavramı içerisinde sayılıp hangisinin sayılmayacağı konusunda bireylerin tutumlarını, fikirlerini ölçen nitel ve nicel çalışmaların yapılmasının, sanal aldatmanın sanal platformlar ve sosyal medya platformları ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızda toplumsal cinsiyet rolü tutumu ile katılımcıların yaşı, cinsiyeti, hayatlarının çoğunu geçirdikleri yer ve eğitim durumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. 18-25 yaş aralığındaki bireylerin 26-40 ve 41-55 yaş aralığındaki katılımcılara göre daha geleneksel cinsiyet rolü tutumuna sahip oldukları görülmüştür. Dolayısıyla anaokullarından başlanarak tüm eğitim kademelerinde çocuklara ve ailelerine yönelik olarak;

- Toplumsal cinsiyet rolü konusunda seminerler düzenlenmesinin, etkinlikler yapılmasının,
- Çocukların meslek seçimlerinde ve oyunlarında cinsiyet konusunda ayrımı yapılmadan seçimler yapmasının desteklenmesinin,
- Okul ders kitaplarında ve masallarda özellikle toplumsal cinsiyet eşitliğini vurgulayan temada örnekler sunulmasının,

- Çocukların tüm oyuncak türleriyle oynamalarına fırsat tanınmasının eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolünün toplum tarafından benimsenmesine katkı sağlayacağı araştırmacı düşünülmektedir.
- Toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesinde medyanın rolü göz önünde bulundurulduğunda;
- Toplumsal cinsiyet eşitliğini vurgulayan diziler, filmler, reklamlar, kamu spotları, çizgi filmlere yayınlarda yer verilmesinin;
- Halihazırda yayınlanan programların içeriğinin, çocukların toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını benimsemesine ya da bu yargıların pekişmesine yol açacak biçimde olmamasına yönelik denetim yapılmasının,
- Yayınlanan programların tasarımlarının ve içeriğinin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü tutumunu destekleyecek biçimde yapılandırılmasına özen gösterilmesinin rolünün toplum tarafından benimsenmesine katkı sağlayacağı araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

Araştırmamızın sonuçlarında çoğunlukla düşük düzeyde anlamlı ilişkilere ulaşılmıştır. Araştırmanın hipotezlerinin kadın ve erkek sayısı birbirine yakın geniş bir örneklem grubunda araştırılması önerilmektedir.

Öz-yeterlilik ve aldatma kavramı arasında Türkçe alanyazında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bahsi geçen iki değişkenin ilişkisinin geniş bir örnekleme araştırıldığı çalışmaların literatüre önemli katkı sunacağı araştırmacı tarafından düşünülmektedir.

## VII. KAYNAKÇA

- AKIN A., DEMİREL S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki 25(4) 73-82, Sivas.
- ALATAŞ G. (2023). Öz Yeterlik İnancının ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Tepkisinin Genel Karar Verme Stillerine Etkisi: Profesyonel Turist Rehberleri Üzerine Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ALTIN, B. (2014). Kadınlarda Benimsenen Cinsiyet Rollerine Göre Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. 1. İstanbul: İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALTIN A. (2018). Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları İle Akran Baskısı Yaşama Durumları Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 39-41.
- ALTINTAŞ, B. & ALTINTAŞ, M. (2023). “Öz-Yeterlilik ve Çalışmaya Tutkunluk İlişkisi Üzerine Bir Araştırma”, Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(61):2366-2376. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOS HAS.68275>
- ANDERSON, S. L., & BETZ, N. E. (2001). Sources of social self-efficacy expectations: Their measurement and relation to career development. Journal of Vocational Behavior, 58(1), 98–117. <https://doi.org/10.1006/jvbe.2000.1753>
- APALI, Y. (2011). Sosyolojik açıdan kadınlarla ilgili kalıp yargılar. Journal of Süleyman Demirel University Faculty of Theology, 1 (26), 50–53.
- ARABACI, N. ÖZKALP, E. (2013). Sosyolojiye Giriş. Ekin Yayınevi.
- ARICI F. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar ve Psikolojik İyi Oluş, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 75-76-79-81.

- ARSEVEN, A. (2016). Öz Yeterlilik: Bir Kavram Analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19).
- ASSOCIATION, A. P. (2015). *American Psychological Association dictionary of psychology* (2nd ed.). DC: American Psychological Association
- ATIŞ F. (2010). Ebelik/Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana, 44-45-47-49-50.
- ATKINS, D. C., BAUCOM, D. H. VE JACOBSON, N.S. (2001). "Understanding Infidelity: Correlates in a National Random Sample". *Journal of Family Psychology*, 15(4), 735-749.
- BAKİOĞLU, F., & TÜRKÜM, A. S. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 717-725.
- BANDURA, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.2.122>
- BANDURA, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. (ss. ix, 604). W H Freeman/Times Books/ Henry Holt ve Co.
- BANDURA, A. (2000). Exercise of human agency through collective efficacy. *Current Directions in Psychological Science*, 9(3) 75–78.
- BASOW, S. A. (1992). *Gender: Stereotype sandroles*. Pacific Grove: Brooks.
- BAŞAR F. (2012) Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- BAŞAR, K., & YÜKSEL, Ş. (2014). Çocukluktan yetişkinliğe cinsiyet kimliği ile ilgili sorunlar: uygun değerlendirme ve izlem. *Türkiye Psikiyatri Derneği Sürekli Eğitim/ Sürekli Mesleki Gelişim Dergisi*, 4(4), 390.
- BAYKAL S. (1988). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İle İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora tezi, Hacettepe üniversitesi, Ankara.
- BERBER, Z. B., & KARAKUŞ, E. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizlikleri Ve Öz Yeterlilik İlişkisi Üzerinden Bir Değerlendirme. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 147-156.

- BLOW, A. J., & HARTNETT, K. (2005). Infidelity in committed relationships I: A methodological review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 32(2), 183–216. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2005.tb01555.x>
- BORST, J. B. (2015). A systematic review of the effects of family conflict: Focusing on divorce, infidelity, and attachment style. Retrieved from Sophia, the St. Catherine University repository website: [https://sophia.stkate.edu/msw\\_papers/426](https://sophia.stkate.edu/msw_papers/426) Erişim, the St. Catherine University repository website, [https://sophia.stkate.edu/msw\\_papers/426](https://sophia.stkate.edu/msw_papers/426)
- BRAND, R. J., MARKEY, C. M., MILLS, A., & HODGES, S. D. (2007). Sex differences in self-reported infidelity and its correlates. *Sex Roles: A Journal of Research*, 57(1-2), 101–109., 57, 101- 109.
- BROWN, R. (1998). *Prejudice: Its Social Psychology*. Oxford. Blackwell.
- BROWN, E. M. (2001). *Patterns of infidelity and their treatment*. Philadelphia: Brunner-Routledge.
- BROWN, M. E., TREVIÑO, L. K., & HARRISON, D. A. (2005). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 97(2), 117-134.
- BULUT V.E. (2019) Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Anne Baba Tutumlarının Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile İlişkisinin İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- BÜYÜKÇAVDAR, T. (2017). Sosyal Destek Algısı ve Özyeterlik Düzeyinin Depresyonla Başetme Stratejileri Üzerine Etkisi [Tıpta Uzmanlık Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi. Sayfa 141.
- CAMPBELL, L., SIMPSON, J. A., BOLDRY, J. G., & RUBIN, H. (2016). Trust, variability in relationship evaluations, and relationship processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(4), 636-655.
- CAN, İ., & GİRGİN BÜYÜKBAYRAKTAR, Ç. (2018). Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*(39), 355-372. <https://doi.org/10.21497/sefad.443531>

- CARLSON, D. S., FERGUSON, M., HUNTER, E. M., & WHITTEN, D. (2017). Abusive supervision and work–family conflict: The path through emotional labor and burnout. *The Leadership Quarterly*, 28(1), 456-468.
- CLARKE, V., BRAUN, V.: 2012 “Toplumsal Cinsiyet”, *Eleştirel Psikoloji*, D. Fox, I. Prilleltensky ve S. Austin (Ed.), İstanbul, Ayrıntı, s.306-327.
- COŞKUN, A. B. (2018). Ergenlerin öz yeterlilik düzeyleri ile öz bakım gücü arasındaki ilişkinin incelenmesi. 8. Mersin Üniversitesi.
- CONLEY, T. D., MOORS, A. C., MATSICK, J. L. VE ZIEGLER, A. (2013). The fewer the merrier?: Assessing stigma surrounding consensually non-monogamous romantic relationships. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 13(1), 1-30.
- COOPER P. (2006)“The Digital Divide: The Special Case of Gender”. *Journal of Computer Assisted Learning*, [22], pp. 320-334.
- COOPER, J. (2006). The digital divide: The special case of gender. *Journal of computer assisted learning*, 22, 320-334.
- CROMPTON R., LYONETTE C. (2011) Women's career success and work-life adaptations in the accountancy and medical professions in Britain. *Gender, Work And Organization*, 18(2): 231-254.
- CRESPI, I. (2003). *Gender Socialization Within The Family: A Study On Adolescents and Their Parents In Great Britain*. Department of Sociology, Catholic University of Milan, Italy.
- ÇALIŞKAN, A., & Pekkan, N. Ü. (2017). Psikolojik Sermayenin İşe Yabancılaşmaya Etkisinde Örgütsel Desteğin Aracılık Rolü. *İş Ve İnsan Dergisi*, 4(1), 17-33. <https://doi.org/10.18394/iid.303183>
- ÇAVUŞOĞLU, Z. Ş. (2011). Bağlanma stilleri evlilik uyumu ve aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- ÇELİK AS., PASİNLİOĞLU T., GONCA TN., KOYUNCU H. (2013) Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(3): 181-186.
- ÇELİKADAM, C. (2018). Aldatmaya Yönelik Tutumların Bağlanma ve Ahlak Açısından Ele Alınması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.



- ÇELEBİ, G. Y. (2023). Lise Öğrencilerinde Sosyal Kaygı ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkide Akademik Öz Yeterliliğin Düzenleyici Rolünün İncelenmesi. *Mavi Atlas*, 11(2), 297-305.
- ÇUBUKÇU, Z., ve GİRMEN, P. (2007). “Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz-Yeterlik Algılarının Belirlenmesi”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 8(1). 58-74.
- DEMİR, Z. G. (2023). Üniversite Öğrencilerinde Bilişsel Duygu Düzenleme, Stresle Başa Çıkma ve Akademik Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mavi Atlas*, 11(1), 1-16.
- DEMİRCİ, Ş. (2021). *Evli Bireylerde Aldatma Eğiliminin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ve Kendilik Algısı İle İlişkisi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- DEMİRTAŞ, E. T. ve FINCHAM, F. D. (2017). “Dating Infidelity in Turkish Couples: The Role of Attitudes and Intentions”, *The Journal of Sex Research*.
- DENİZ, T. C., & BALTACI, S. (2023). Romantik İlişkilerde Aldatmaya Yönelik Tutumu Belirleyen Faktörler: Ebeveyn Aldatması Yaşantısı, Bağlanma Biçimi ve İlişki Doyumunun Rolü. *Humanistic Perspective*, 5(3), 1311-1331. <https://doi.org/10.47793/hp.1353574>
- DESTEFANO J., OALA M. (2008) Extramarital affairs: Basic considerations and essential tasks in clinical work. *Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 16: 13-19.
- DURSUN S. (2016) Evli Bireylerin Bağlanma Stilllerine Göre Aldatma Eğilimlerinin ve Evlilik Doyumlarının İncelenmesi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.
- DURSUN, A., & ÖZKAN, M. S. (2019). Genç yetişkinlerin aldatmaya yönelik niyetleri üzerinde aldatmaya yönelik tutum ve sosyal medya kullanımının etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 475-484.
- EAGLY, A. H. & WOOD, W. & DIEKMAN, A.B. (2000), “Social Role Theory of Sex Differences and Similarities: A Current Appraisal,” ECKES, T./ TRAUTHER, H. M. (eds.), *The Developmental Social Psychology of Gender* (Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers): 123-160.

- EASTON, J. A., SCHIPPER, L. D., & SHACKELFORD, T. K. (2007). Morbid jealousy from an evolutionary psychological perspective. *Evolution and Human Behavior*, 28(6), 399–402.
- ECEVİT, Y. (2021). Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Temel Kavramları. Cinsiyet Eşitliği İzleme Deneği. Ankara
- EFE, E., BEK, Y., & ŞAHİN, M. (2000). İstatistik Yöntemler II. Kahramanmaraş Sutcu Imam Unv., Bilgisayar Arastırma ve Uygulama Merkezi, Publication, (10).
- ERDEM, M. (2019). Yetişkin Kadın Bireylerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini İle Benlik Saygısının İlişki Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. 15. Işık Üniversitesi.
- ERTURAL, G., & ALTAY, B. (2023). Üniversitede Okuyan Ebelik Ve Hemşirelik Öğrencilerinin Dijital Bağımlılıklarının Ve Akademik Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 141(141), 34-49.
- EMEK, S. N. (2023, 07). Tükenmişlik ve kendini engelleme arasındaki ilişkide genel öz yeterlilik ve kendini ayarlamamanın aracı rolü. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- EVANS JD. Davranış bilimleri için basit istatistikler. Pacific Grove, Kaliforniya: Brooks/Cole Yayıncılık, 1996.
- FIFE, S. T., WEEKS, G. R. VE GAMBESCIA, N. (2008). Treating infidelity: An integrative approach. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 16, 316-323.
- GARCIA, J. R., MACKILLOP, J., ALLER, E. L., MERRIWETHER, A. M., WILSON, D. S. VE LUM, J. K. (2010). Associations between dopamine D4 receptor gene variation with both infidelity and sexual promiscuity. *PLoS One*, 5(11), e14162.
- GARCIA-CUETO, E., RODRIGUEZ-DIAZ, F. J., BRINGAS-MOLLEDA, C., LOPEZ-CEPERO, J., PAINO-OUESADA, S., & RODRIGUEZ-FRANCO, L. (2015). Development of the Gender Role Attitudes Scale (GRAS) amongst young Spanish people. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 15(1), 61-68.

- GLASS, S. P. & WRİGHT, T. L. (1992). Justifications for extramarital relationships: The association between attitudes, behaviors, and gender. *Journal of Sex Research*, 29(3), 361-387. <https://doi.org/10.1080/00224499209551654>
- GLICK, P., SAKALLI N., FERREIRA, M. C. AND SOUZA, A. (2002) “Ambivalent Sexism and Attitudes Toward Wife Abuse in Turkey and Brazil”. *Psychology of Women Quarterly*. December., 26, 292-297.
- GİRGINER, U. H (1994) Türk Toplumunda Cinsiyet Rollerini Algısı. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 1994.
- GÖKÇE, Y. N. (2021, 08). Evli Çiftlerin Sosyal Medya Kullanımı ile Sanal Aldatma Arasındaki İlişkiye Bakış Açılarının İncelenmesi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- GUI Y. (2019) Gender role attitudes and their psychological effects on Chinese youth. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 47(5): 1-8.
- GÜNDÜZ, B. & ÇELİK, Ö. (2018). Marriage satisfaction and forgiveness in people who continue their marriage after infidelity: Aldatma sonrası evliliğini sürdüren kişilerde evlilik doyumu ve affetme. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 1893–1913. Retrieved from <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4716>
- HAACK, K. R., & FALCKE, D. (2014). Love and marital quality in romantic relationships mediated and non-mediated by Internet. *Paidéia*, 24(57), 105-113. <https://doi.org/10.1590/1982-43272457201413>
- HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ. (2003). Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yayınları. Ankara.
- JONES, R., & MARTINEZ, L. (2017). Gender Differences in Perceptions of Infidelity: A Pilot Study. *Journal of Gender Studies*, 26(3), 286-298.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (2010). Yeni İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş. Evrim Yay.
- KAKIRMAN MOROĞLU, A. (2021). İlişki dışı ilişki (aldatma) eğiliminin nesnel ilişkileri kuramı çerçevesinde incelenmesi: İlişki doyumu ve savunma

- mekanizmalarının aracılık etkisi. Doktora Tezi. İstanbul: Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- KANSU, A. F., & HIZLI SAYAR, G. (2018). Öz Yeterlik, Yaşam Anlamı ve Yaşam Bağlılığı Kavramları Üzerine Bir İnceleme. *Etkileşim*(1), 78-89. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2018.1.11>
- KANTARCI, D., (2009). Evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimleri ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=17Df3ZznLNOO5fz8RCm6Ig&no=TxozZeVhaFJVesNZIAzMYQ>
- KAPACA S. (2020 ). Romantik İlişkilerde Tükenmişlik Düzeyi Ve Aldatma Eğilimi Arasındaki Eğilimin İncelenmesi. 10. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- KARA, Y., & SERPEN, A. S. (2023). Sosyal Hizmette Queer Bakış Açısı: Toplumsal Cinsiyet Rollerinden Bağımsız Bir Yaklaşım Doğru. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 926.
- KARA Z. (2019) Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Roller ve Homofobi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KAYA CİCERALİ, L. VE BÜYÜK, A. (2021). Evli bireylerin aldatma eğilimi ile büyüklenmeci narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS– Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(42), 5230-5249. DOI: 10.26466/opus.936933.
- KAYA, E. (2021). Bağlanma kuramı çerçevesinde aldatma ve boşanma. *IBAD sosyal bilimler dergisi*(10), 248-263.
- KAYA, M. N., & ŞAKİROĞLU, M. (2023). Factors Affecting Online Infidelity: A Review. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 15(1), 29-37. DOI:10.18863/pgy.1070731
- KAYA, N. (2018). Burdan nasıl çıkılır. Motto Yayınları.
- KAYGAS, Y., ŞAM, M., DOĞAN, Y. B., YALÇIN AĞAOĞLU, C., SONKUR, A., & EKER DURMUŞ, E. (2023, December). Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak Sosyal Kaygı ve Öz Yeterlilik. *Bağımlılık Dergisi*, 24(4), 461-474. doi:10.51982/bagimli.1230295
- KEÇE, C. (2017). Aldatma ve Sadakatsizlik. Pusula Yayınevi.

- KEÇE, C. (2023, 12 31). <https://cemkece.com.tr/aldatmanin-nedenleri/> adresinden alındı.
- KOZCU, Ş. (1992). Cinsiyet Rollerine İlgili Psikolojik Kuramlar.
- KNOPP, K., SCOTT, S. B., RITCHIE, L. L., RHOADES, G. K., MARKMAN, H. J. VE STANLEY, S. M. (2017). Once a cheater, always a cheater? Serial infidelity across subsequent relationships. *Archives of Sexual Behavior*, 46(8), 2301-2311
- KNODEL J., LOW B., SAENGTIENCHAI C., LUCAS R. (1997) An evolutionary perspective on thai sexual attitudes and behavior. *The Journal of Sex Research*, 34(3): 292- 303.
- KANTARCI, D. (2009). Evli Bireylerin Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KANTOĞLU A. (2017). Bir Grup Ergenin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Sosyodemografik Özelliklere Göre Değerlendirilmesi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KAPLAN, S., ABAY, H., BÜKECİK, E., ŞAHİN, S., ARIÖZ DÜZGÜN, A., & BAY KARABULUT, A. (2018). Türkiye’de yapılan çalışmalar bağlamında kadınlarda boşanmanın nedenleri (2000-2018): Sistemik Derleme.
- KAYA, F.Ş., UYSAL, V. (2015). Günümüzde dindarlık ve toplumsal cinsiyet rolü algıları üstüne bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* ;8(36):646-662.
- KODAN ÇETİNKAYA S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne* ;1(2):21-43.
- KUBAT, D. E. (2012). Evli bireylerde aldatma eğilimi ve evlilik doyumu ilişkisinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- KURDEK, L. A., & SCHMITT, J. P. (1986). Relationship quality of gay men in closed or open relationships. *Journal of Homosexuality*, 12(2), 85-99.
- LUSZCZYNSKA, A., GUTIÉRREZ-DOÑA, B. VE SCHWARZER, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40(2), 80-89. doi:10.1080/00207590444000041

- MAGALETTA, P., & OLIVER, J. (1999). The hope construct, will, and ways: their relations with self-efficacy, optimism, and general well-being. *J Clin Psychol*, 55, 539-551.
- MATSICK, J. L., CONLEY, T. D., ZIEGLER, A., MOORS, A. C. VE RUBIN, J. D. (2014). Love and sex: Polyamorous relationships are perceived more favourably than swinging and open relationships. *Psychology & Sexuality*, 5(4), 339- 348.
- MAZURE, C. M. (2021, 9 13). What Do We Mean By Sex and Gender? Yale School of Medicine: <https://medicine.yale.edu/news-article/what-do-we-mean-by-sex-and-gender/> adresinden alındı.
- MERT, M., BARUTÇU, E., & MERT, E. (2023). Öz Yeterlik Değerlerinin Demografik Faktörlerle Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1-Prof. Dr. Feyzullah EROĞLU Armağan Sayısı), 208-228. <https://doi.org/10.47097/piar.1283594>
- MUŞDAL ÇELEBİ, B. (2018). The impacts of adult attachment styles on marital relationships. *The International Journal of Human and Behavioral Science*, 4(1), 1-8
- NELSON, TODD D. (2009), *Handbook of Prejudice, Stereotyping, and Discrimination*. New York: Psychology Press.
- NEWMAN, T. (2023, Mart 31). Sex and gender: What is the difference? *MedicalNewsToday*: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/232363> adresinden alındı
- OKUTAN, E. A. (2023). Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocuklarının Toplumsal Cinsiyet Algıları ile Anne-Babalarının Toplumsal Cinsiyete Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ÖNCÜ, H. (2012). Akademik öz-yeterlik ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 183-206.
- ÖNDER ÖR., YALÇIN AS., GÖKTAŞ B. (2013) Sağlık Kurumları Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1): 55-78.

- ÖNGEN B, AYTAÇ S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*; 48(2):1-18.
- ÖZBAY, Y., PALANCI, M., KANDEMİR, M., ÇAKIR, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarının Duygusal Düzenleme, Mizah, Sosyal Öz-Yeterlik Ve Başaçıkma Davranışları İle Yordanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 325-345.
- ÖZBAY, A., KAHRAMAN, S., ÖZDEMİR, H., GÜRE, G. (2023). Kontrol Odağı ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi İlişkisi: Genel Öz- Yeterliliğin Aracı Rolü. *Kıbrıs Türk Psikiyatri Ve Psikoloji Dergisi*, 5(2), 111-120.
- ÖZERKAN, E. (2007) “Öğretmenlerin Öz-Yeterlik Algıları ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Benlik Kavramları Arasındaki İlişki”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Edirne, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZKAN, G. (2019). Üniversite Öğrencisi Kadın Futbolcuların Toplumsal Cinsiyet Algıları İle Sporcu Öz Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. 63. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- ÖZKUL, K. (2018). Hastalıkta, Sağlıkta, Birbirimizi Aldatana Dek: Romantik İlişkilerde Sadakatsizlik Üzerine Bir İnceleme. *PİVOLKA*, 6.
- ÖZPULAT F. (2016). Üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı ilişkisi: Beyşehir örneği. *International Journal of Human Sciences* 2016; 13(1): 1222-1232.
- ÖZPULAT F, ÖZVARIŞ ŞB. (2019). Akşehir Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Özyeterlilik Düzeyleri ve Toplumsal Cinsiyet Algılarının Belirlenmesi. *JCME*. 28(2):98-107.
- ÖZTÜRK N. (2020) Evli Bireylerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Yüklemleri ile Evlilik Doyumu ve Depresyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- PALMER, B., & CLEGG, D. (2020). A Universally Accepted Definition of Gender Will Positively Impact Societal Understanding, Acceptance, and Appropriateness of Health Care, *Mayo Clinic Proceedings*. *Mayo Clinic Proceedings*, 10(95), 2235-2243.

- PEERS, C., ISSARTEL, J., BEHAN, S., O'CONNOR, N., & BELTON, S. (2019). Movement competence: Association with physical self-efficacy and physical activity. *Human Movement Science*, 1-7.
- PEREL, E. (2017). *The state of affairs: Rethinking infidelity-A book for anyone who has ever loved*. Hachette UK.
- PHILLIPS, S. (2005). Defining and measuring gender: A social determinant of health whose time has come. *International Journal for Equity in Health*, 1. doi:<https://doi.org/10.1186/1475-9276-4-11>
- PINAR G, TAŞKIN L, EROĞLU K. (2008). Başkent üniversitesi öğrenci yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* : 47–57.
- POLAT, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- RODRIGUEZ, L. M., & ORTEGA, S. T. (2018). Self-esteem and relationship satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 80(4), 949-971.
- SALMAN Ö. (2017) *Ankara'da Bir Üniversitenin Bazı Fakültelerindeki Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörler*. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara.
- SAYGILIGİL, F. (2015). *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları (1.b.)*. (D. Tuncer, Dü.) Ankara: Dipnot Yayınları.
- SCHUNK, D. H., & PAJARES, F. (2002). The development of academic self-efficacy. In A. Wigfield & J. Eccles (Eds.), *Development of achievement motivation*. San Diego: Academic Press.
- SCHWARTZ, P., & YOUNG, L. (2009). Sexual satisfaction in committed relationships. *Sexuality Research & Social Policy*, 6, 1-17.
- SENEMOĞLU, N. (2015). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya (24. Basım)*. Yargı Yayınları.
- SEZER, M. Ö. (2019). *Masallar ve Toplumsal Cinsiyet (4 b.)*. İstanbul: Kor Kitap.
- SEVİ, B., URGANCI, B., VE SAKMAN, E. (2020), Who cheats? An examination of light and dark personality traits as predictors of infidelity. *Personality and Individual Differences* 164, 110 – 126.



- SHANNON, G., JANSEN, M., WILLIAMS, K., CACERES, C., MOTTA, A., & ODHIAMBO, A. (2019). Gender equality in science, medicine, and global health: where are we at and why does it matter? *The Lancet*(393), 560-569. doi:https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)33135-0
- SHERER, M., MADDUX, J., & MERCANDANTE, B. (1982). The Self- Efficacy Scale : construction and validation. *Psychol Rep*, 51, 663-671.
- SIMPSON, J., & WEINER, E. (1989). New York: Oxford University Press.
- SMITH, J. (2010). Gender Roles and Infidelity: A Comparative Study. *Journal of Comparative Family Studies*, 41(3), 437-452.
- SPRECHER, S. (1998). Social exchange theories and sexuality -the use of theory in research and scholarship on sexuality. *Journal of scholarship on sexuality.*, 35(1), 32- 43.
- STREAN, H. S. (1976). The extramarital affair: A psychoanalytic view. *Psychoanalytic Review*, 63(1), 101-113.
- SUBOTNIK, R. (2007). Cyber-Infidelity. In P. R. Peluso (Ed.), *Infidelity: A Practitioner's Guide to Working With Couple in Crisis* (Pp. 169-190). New York: Taylor and Francis.
- SUNGUR, M. Z. (2021). *Aşk Evlilik Sadakatsizlik - Şeytan Üçgeni*. İstanbul: Destek Yayınları.
- SUSAN WITT, D. (1997). *Parental Influence on Children's Socialization to Gender Roles*, University of Akron.
- ŞAH, U. (2016). *Psikolojinin Çeşitli Alanlarında Çalışan Psikologların Cinsiyete,Toplumsal Cinsiyete Ve Queer Kuramına İlişkin Söylemleri*. 6. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞATIROĞLU G. (2017) *Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Kişilik Özellikleri*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- TAVAS, L. (2020). Anne baba reddi olan ve olmayan üniversite öğrencilerinde yakın ilişkilerle ilgili psikolojik eğilimler ve aldatma eğilimleri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalıolarak incelenmesi. 46. İstanbul: Gelişim Üniversitesi.
- TEKE, A. VE ÖZKILIÇ, R. (2016). Eğitim amaçlı öz-yeterlik ve internet öz-yeterliği. İçinde, E. Yılmaz, M. Çalışkan & S. A. Sulak (Ed.), *Eğitim Bilimlerinden Yansımalar*, (ss.173-188). Konya: Çizgi Kitabevi.

- TEKİN G. (2019) Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- THOMPSON, A.P. "Extramarital Sexual Crisis Common Themes and Therapy Implications", *Journal of Sex and Marital Therapy*, 10, no. 4 (2004): 239-254.
- THE INTERNATIONAL JOURNAL OF HUMAN AND BEHAVIORAL SCIENCE, 4(1), 1-8.
- TOPLU-DEMİRTAŞ, E., DOLUNAY-CUG, F., & TEZER, E. (2014). Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları [Turkish adaptation of attitudes towards infidelity scale: The validity and reliability studies]. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 184-194
- TORTAMIŞ, M. (2014). Evli bireylerde romantik kıskançlık düzeyi ve aldatma eğiliminin şema terapi modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- TSCHANNEN-MORAN, M. & WOOLFOLK HOY, A. (2002). The influence of resources and support on teachers' efficacy beliefs. paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, New Orleans.
- TUNÇ ŞAHİN, C. (2022). Karşılaştırmalı Bir Kalıpyargı Çalışması : Türkiye ve İspanya Örneği. M. A. Hacıgökmen, & H. Akdağ (Dü) içinde, *Eğitimde ve Kültürde Akademik Çalışmalar 1* (s. 19-32). Tablet Yayınları.
- TURANLI, A., & FİDAN, Z. (2022). Sanal Aldatma Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 317-328.
- TÜRK DİL KURUMU. (2023, 12 31). Güncel Türkçe Sözlük: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- TÜRKMEN, M., & TUNCAY, T. (2023). KÖTÜ MUAMELEYE MARUZ KALAN ERGENLERDE ÖZ-YETERLİK ÇALIŞMALARI: BİR SİSTEMATİK DERLEME. *Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 87-110.

- UZUNOVALI, I., & ÖZBAY, A. (2023). Aldatma ve Sadakatsizlik: Cinsiyet Bağlamında Bir Değerlendirme. *Turkish Academic Research Review*, 8(3), 1073-1091. <https://doi.org/10.30622/tarr.1328795>
- VEFİKULUÇAY D., DEMİREL S., TAŞKIN L., EROĞLU K. (2007) Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2): 12-27.
- YARIMCA, G. (2017). Sanal Aldatmanın Depresyon ve Anksiyete Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi Denizli Örneği. 36. Yüksek Lisans Tezi İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YENİÇERİ, Z. & KÖKDEMİR, D. (2006). University students' perceptions of, and explanations for, infidelity: The development of the Infidelity Questionnaire (INFQ). *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 34(6), 639-650.
- YENİLMEZ, K. (2016). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ve matematik öğretimine yönelik öz-yeterliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 316-323.
- Y. DÖKMEN, Z. (2009). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar (Cilt 6). (S. Erdoğan, Dü.) Remzi Kitabevi.
- YILDIRIM, F., & İLHAN, F. Ö. (2010). Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.
- YILDIRIM Y. (2019) Romantik İlişkilerde Aldatma Eğiliminin Yordayıcıları Olarak Sosyal Medya Kullanımı ve Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu. Doğuş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- YILMAZ, E., YİĞİT, R. VE KAŞARCI, İ. (2012). İlköğretim öğrencilerinin özyeterlilik düzeylerinin akademik başarı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 371-388.
- YİĞİTBAŞ, Ç., & YETKİN, A. (2007). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde öz-etkililik yeterlilik algısı ve klinik uygulamada yaşanan stresle ilişkisinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(1), 49-57.
- YOSHIHAMA M., BLAZEVSKE J., BYBEE D. (2014) Enculturation and attitudes toward intimate partner violence and gender roles in an Asian Indian

- population: Implications for community-based prevention. *American Journal of Community Psychology*, 53(3): 249- 260.
- ZEYNELOĞLU S. (2008). Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 56-58-60.
- ZIMMERMAN, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. A. Bandura (Eds), *Self-efficacy in changing societies* (ss.202-231) içinde. New York: Cambridge University Press.
- VANDERWEELE, T. J., et al. (2017). Infidelity in committed relationships II: A substantive review. *Journal of Marriage and Family*, 79(1), 1-19.
- WEIL, M. W. (1975). Extramarital relationships: A reappraisal. William Peterson College of New Jersey, 723-725.
- WHATLEY, M. A. (2008). Attitudes toward infidelity scale. 9th ed., (Ed: D. Knox, ve C. Schacht) *Choices in relationships*. Belmont, California: Thompson Wadsworth Publishing.
- WHITTY, M. T. (2003). Pushing the wrong buttons: Men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(6), 569-579. <https://doi.org/10.1089/109493103322725342>
- WHITTY, M. T. (2005). The realness of cybercheating: Men's and women's representations of unfaithful Internet relationships. *Social science computer review*, 23(1), 57-67
- WHITTY, M.T. VE QUIGLEY, L.L. (2008). Çevrimdışı ve siber uzayda duygusal ve cinsel sadakatsizlik. *Evlilik ve Aile Terapisi Dergisi*, 34 (4), 461-468.

## **EKLER**

**EK-1: Demografik Bilgi Formu**

**EK-2: Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği**

**EK-3: Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği**

**EK-4: Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği**

**EK-5: Etik Kurul Kararı**

## **EK-1: Demografik Bilgi Formu**

**1. Cinsiyet:** Kadın ( ) Erkek ( )

**2. Yaş:**

18-25 ( )

26-40 ( )

41-55 ( )

56+ ( )

**3. Medeni Durum:**

Bekar ( )

İlişkisi var ( )

Evli ( )

Boşanmış ( )

**4. Eğitim Durumu:**

İlkokul mezunu ( )

Lise mezunu ( )

Üniversite mezunu ( )

Yüksek lisans/doktora ( )

**5. Hayatınızın Çoğunu Geçirdiğiniz Yer:**

Köy / Kasaba ( )

İlçe ( )

Şehir ( )

Büyükşehir ( )

## EK-2: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Değerli Katılımcı, aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.

<b>① Hiç katılmıyorum</b>	<b>② Katılmıyorum</b>	<b>③ Kararsızım</b>	<b>④</b>	<b>⑤</b>	
<b>Katılıyorum</b>					
<b>⑤ Tamamen Katılıyorum</b>					
1. Erkeklerin ev işlerine yardım etmede kızlarla aynı sorumlulukları vardır.	①	②	③	④	⑤
2. Ev işleri cinsiyete göre paylaştırılmamalıdır.	①	②	③	④	⑤
3. Erkek aileden sorumlu olduğu için kadın ona itaat etmelidir.*	①	②	③	④	⑤
4. Bir kadın eşine ters davranmamalıdır.*	①	②	③	④	⑤
5. Bir kadından ziyade bir erkeği ağlarken görmek daha kötüdür.*	①	②	③	④	⑤
6. Kızlar erkeklerden daha derli toplu ve temiz olmalıdır.*	①	②	③	④	⑤
7. Erkekler sadece sorumlu olduğu konularla ilgilenmelidir.*	①	②	③	④	⑤
8. Erkekler kızlara göre farklı şekilde yetiştirilmelidir.*	①	②	③	④	⑤
9. Arkadaş çevreme göre, gelecekteki ev içi faaliyetlerim mesleki faaliyetlerimden daha önemlidir.*	①	②	③	④	⑤
10. Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda çocuklarına yardım etmektir.*	①	②	③	④	⑤
11. Bazı işler kadınlar için uygun değildir.*	①	②	③	④	⑤
12. Arkadaş çevremde eşimin iş geleceği benim iş geleceğimden daha önemlidir.*	①	②	③	④	⑤
13. Çocukların nasıl yetiştirileceğine çoğunlukla annesi karar vermelidir.*	①	②	③	④	⑤
14. Sadece bazı işler kadın ve erkeğe eşit derecede uygundur.*	①	②	③	④	⑤
15. Birçok önemli işte erkeklerle anlaşmak kadınlarla anlaşmaktan daha kolaydır.*	①	②	③	④	⑤

### EK3: Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği

#### Açıklama:

Aşağıda çeşitli konulardaki düşüncelerinizi öğrenmek üzere cümleler verilmiştir. Cümlede geçen ifadenin sizi ne kadar tanımladığını, lütfen, size uygun olan bölme işaretleyiniz.

#### Sizi ne kadar tanımlıyor?

	Çok Hiç İyi				
	1	2	3	4	5
1. Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.	1	2	3	4	5
2. Sorunlarımdan biri, bir işe zamanında başlayamamamdır.	1	2	3	4	5
3. Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam, başarana kadar uğraşırım.	1	2	3	4	5
4. Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam.	1	2	3	4	5
5. Her şeyi yarım bırakırım.	1	2	3	4	5
6. Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
7. Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.	1	2	3	4	5
8. Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.	1	2	3	4	5
9. Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.	1	2	3	4	5
10. Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.	1	2	3	4	5
11. Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.	1	2	3	4	5
12. Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
13. Başarısızlık benim azmimi arttırır.	1	2	3	4	5
14. Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.	1	2	3	4	5
15. Kendine güvenen biriyim	1	2	3	4	5
16. Kolayca pes ederim.	1	2	3	4	5
17. Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum.	1	2	3	4	5



## EK4: Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği

### Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği (AYTÖ)



Aşağıdaki maddeler insanların “aldatma” ile ilgili konulardaki düşünce ve duygularını anlamayı amaçlamaktadır. Lütfen aşağıdaki ölçeği kullanarak yanıtlarınızı her bir ifadenin karşısında verilen numaraları işaretleyerek belirtiniz.

Kesinlikle Katılmıyorum 1----2----3----4----5----6----7 Kesinlikle Katılıyorum.

1. Aldatmak asla kimseyi incitmez.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
2. Aldatmak bir evlilik ilişkisinde boşanmanın nedenidir.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
3. Aldatmak eğer aldatılmanın öcünü almak için ise kabul edilebilir.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
4. Aldatmak insanlar için doğaldır.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
5. Çevrimiçi-internet davranışı (örneğin, cinsel içerikli sohbet odaları, porno siteleri) bir aldatma davranışıdır.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
6. Aldatmak durum ne olursa olsun her koşulda ahlaken yanlıştır.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
7. Bir ilişkide aldatmak bir kişinin yapabileceği en onursuz şeylerden biridir.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
8. Eğer çift evliyse, aldatmak hiçbir koşulda kabul edilemez.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
9. Bilmediğim sürece birlikte olduğum kişinin başka bir ilişkisi olmasına aldırım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
10. Benim için kabul edilebilir olan benim bir ilişkimin olmasıdır; birlikte olduğum kişinin değil.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
11. Birlikte olduğum kişinin asla öğrenmeyeceğini bilseydim, başka bir ilişkim olurdu.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)
12. Birlikte olduğum kişinin beni aldattığını bilseydim, bu suçunu onun yüzüne vururdum.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)

## EK-5: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 12.03.2024-114646

 T.C.  
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ  
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü 

Sayı : E-89083623-020-114646 12.03.2024  
Konu : Etik Onayı HK.

Sayın Arzu KARAKÖSE

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Komisyonu'nun 15.02.2024 tarihli ve 2024/02 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.  
Bilgilerinize rica ederim

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sencer GİRGİN  
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bölge Dağıtımına Kodu : BŞP6/TELE4 Pa Kodu : 20062 Bölge Takip Adresi : <https://www.tckkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ehy07>  
Adres : Bayındır Mah. İstisna Cad. No:35 Sekiçyöy, 34293 Kağıthane/İSTANBUL Bölge Açın : Tuğba SENSİTÇİ  
Telefon : 444 1 423 Ücretli : Yan İhtis Ücretli  
Web : <http://www.aydin.edu.tr/> Ücretli : Yan İhtis Ücretli  
Kayıt Adresi : [isa.yuz@tdti@isak.kel11.kap.tr](mailto:isa.yuz@tdti@isak.kel11.kap.tr) Tel No : 31002

## ÖZGEÇMİŞ

Arzu KARAKÖSE

### ÖĞRENİM DURUMU:

**Lisans** : 2014, Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

**Yüksek Lisans** : 2024, İstanbul Aydın Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji

### MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER

Araştırmacı 25.09.2014 tarihinden bu yana İstanbul ilinde, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim ve ilköğretim kurumlarında psikolojik danışman olarak görev yapmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen iki adet başarı belgesi bulunmaktadır. Ayrıca kaymakamlık tarafından verilen bir adet başarı belgesi ve bir adet üstün başarı belgesi mevcuttur.

### SUNUMLAR

Karaköse A., & Güney Z, 2023. Covid-19 Sürecinde Uzaktan Çalışmanın Öğretmenlerin Çalışma Motivasyonu ve Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi: İstanbul İlinde Bir Araştırma. *X. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*. Aralık 21-22, 2023 İstanbul, Türkiye